Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Casus concientiae - Cod. Ettenheim-Münster 211

Bayer, Rochus

[S.l.], um 1660-1661

Tractatvs de impedimentis materiem

urn:nbn:de:bsz:31-118955

Visual Library

nec in … nisi hoc specialiter examinatur dispensetur autem ad ordines sacros in certis habilitas dispensatus ad beneficia ecclesiastica quando per gratiam in bonam illatam publicam in quibus … contingit. Caeterum in dubio sit num aliquis legitime vel illegitime natus habendus sit pro legitimo … 5. … in … tractatus de impedimentis matrimonii.

Tractatus
De
Impedimentis Matrimonii.
Quaestio 1ma
De
Impedimentis Impedientibus.

Duplicia sunt impedimenta matrimonii, alia vocantur impedientia, alia vero dicuntur dirimentia. Impedientia sunt quae matrimonium quidem relinquunt validum, id ipsum tamen illicitum et prohibitum reddant. Dirimentia sunt, quae contractum matrimonii non solum illicitum et prohibitum, sed etiam nullum ac invalidum reddunt. Hac quaestione breviter de impedientibus agendum est.

Impedimenta matrimonium impedientia sunt ista. 1mum. prohibitio episcopi vel parochi quam negligere saltem veniale peccatum est, ita … verbo impedimenta matrimonii n. 7. … tempus certum anni, quo prohibetur ab Ecclesia solemnis traductio sponsae cum nuptiali convivio vel apparatu (quamvis tamen … contractus cum privata festivitate ubi docet … D3. n. 36) ab adventu scilicet media nocte (hanc inclusive) usque ad Epiphaniam inclusive, et a feria quarta cinerum media nocte usque … Paschalis inclusive ita … in … parte … 26. Tertium impedimentum sunt sponsalia prius cum alia sponsa inita nec legitime soluta. Quartum impedimentum est votum castitatis, religionis et … non nubendi. Dicta reliqua impedimenta … matrimonium impedientia ablata sunt per consuetudinem ita … dispensatione …

ita Sutor 2 3. D 57. n 4. pra posity et alij.

Quaer: an ad qd obligety q contraxit matrium contra votu castitatis qd Deo promisit ante contractu R: talem adhuc tamen sententiam obligari ad reddendu coniugale debitu petenti tenus autem ultro petere nunqum poss licitaly sic: sunt q docent cum prima tu nec petere debitu coniugale petendo ut docere e apud Saa verbo debito n 4. Hoc certum e talem coniugem q voto castitatis obstrictg matrium contraxit mortua uxore vel ob alterum contingentem (nis adulterij reconcilietj) teneri ad castitatem et nobo damanda neq non poterit ad alias nuptias procedere nisi votum ei a pontifice relaxety, q autem matrium contraxit obstrictg voto religionis intrando tenety illam intrare quandiu per copulam matrium n consumavit postquam autem illud consumavit pt defacere et petere ultro et reddere debitu l. mortua tn uxore ad huc tenety religione intrare cum q votang e solutj similiter q habet votu n nubendi p: m: contrahendo matrium cotu semel tantum contracto potest petere et reddere debitu, sed mortua uxore n pt aliam ducere quamdiu dicty votu n nubendi dispensationem n obtinuit ita Coninc D 30. n 33. et a q ip hilli Tom: 10. punctor: n 3650:

Ceterum matrium inire cum tali coniuge quem hic obstrictu pre voto castitatis, e grave seu peccatum mortale sed fiat sine iusta causa si autem talis causa urgeat aut si matrium ipse sit valde utile, alter vero voto obstrictg abstinuit amicitiam ad illud ineundum pt ib

qa tunc permittity illeg peccatu hoc teneri pt 2 2 quando probat matrium ad poten legitimandam ad suu honorem defendendum ita pra politi et alij.

Quastio 2da

De

Impedimentis Dirimentibg

Impedimentum dirimens dicitur id qd matrij contrahendi n solum facit illicitu sed etiam nullum seu invalidu porro dirimentis impeda iure antiquo sunt 12: iure novo addita sunt alia duo scilicet raptg

continentur autem haec impedimenta iisdem versibus.

Errorem, Conditio, Votum, Cognatio, Crimen,
Cultus Disparitas, Vis, Ordo, Ligamen, Honestas,
Si sis Affinis, si forte Coire nequibis,
Si Sponsam rapias, si clandestinus inibis.

Quaeres quomodo peccent qui matrimonium ineunt cum impedimento dirimente. R. omnes et mortaliter, sed unum tantum peccatum faciunt contra praeceptum naturae vel ecclesiasticum quod irritant matrimonium. Quaeres an graviter momento intendunt tamen coniuges invalide contrahentes excusantur a peccato mortali. R. sic: quando cognito impedimento gravi contrahere matrimonium modo intendant illud consummare, licet autem in tali casu a peccato ut ... consensus utriusque tamen matrimonium illorum non erit validum. Ecclesia tamen irritantem vult talem matrimonium esse invalidum, et erit ... invalidum etiam coniuges in eius contractu a peccato mortali excusentur.
Haec de impedimentis dirimentibus in genere, nunc in specie singula impedimenta dirimentia examinaturi.

Quaestio 3tia
De
Primo Impedimento Dirimente
scilicet Errore personae

Triplex Error contingit in Matrimonio. Primus dicitur Error personae cum qua celebratur contractus. Secundus est Error qualitatis, ut si putem me ducere nobilem quae tamen non est nobilis. Tertius est Error conditionis seu status, ut si putem esse liberam quam duco quae tamen est mancipium, aliter politice.

Dico 1mo. matrimonium contractum cum errore personae esse nullum ex iure naturae, quia est consensus in hanc personam. ita com̄unis sententia apud Sanchez L. 7. D. 18. q. 12. idem dicendum est de errore concomitante, ut si duco Annam putans esse Mariam habitualiter tamen contrahens sum ut ejus corpus eam sugerem si scivissem esse Annam. Ratio quare talis contractus non valeat est ista, quia deest consensus positivus in Annam et si habitualiter actu hoc cogitem nihilominus personam eam ducere; deest enim actus. dico vel volo etiam, si scirem esse istam, intentionem habeam ducere praesentem personam quaecunque ea sit. ita Sanchez loco citato.

Dico 2do. matrimonium contractum cum errore qualitatis esse validum. Ratio est quia in tali contractu adest consensus in personam licet accidentia sint contra volentem valet quod matrimonium initum cum dolo dante causam contractui. v.g.: Duco Catarinam si scivisse non esse nobilem non duxissem. valet nihilominus matrimonium quia adest consensus in hanc personam licet cum errore qualitatis.

Dices tales contractus esse irritos, inaliis quando celebrantur cum errore qualitatis celebratum. Resp. Nego. quod est disparitatem quia in aliis contractibus magis attenditur ad accidentia vel utilitatem rei circa quam fit contractus. v.g.: circa equum emendum attenditur an sit aptus, robustus etc. in matrimonio autem magis attenditur ad personam circa quam fit contractus. duplicitur tamen limitatur haec conclusio. 1mo. ut qualitas personae circa quam erratur non fuerit apposita velut conditio, sine qua non matrimonium foret nullum, v.g. si contraherem dicat duco te si es nobilis, subintelligitur nam aliter non duco. vide Coninc. D. 31. n. 7. 2do limitatur, ut error qualitatis non transeat in errorem personae, ut si duco nobilem, quia puto esse Annam, et est alia, in hoc casu error qualitatis transit in errorem personae, vide eundem Coninc. D. 31. n. 13.

etiam matrimonium nidum est cum errore qualitatis

Quaestio 3tia

De

Conditione status Servilis.

Secundum impedimentum dirimens matrimonium est conditio status servilis, pro qua re notandum est quosdam homines esse servos vel mancipia ita ut possint vendi a dominis suis, quosdam autem esse adscriptitios, qui sunt addicti agris colendis, et reddunt domino suo omnes reditus praeter sumptum et victum, alios denique esse peregrinarios qui scilicet nati sunt,

ex her adscriptitijs, sed inter duo posteriores ipsa et absolute loquendo
sunt liberi, ita Philiuccius Tra: 10. p. 2. n. 27. hoc posito Conclusio
existit conditio errantis sit deterior, ut si liber contraxit cum serva
quam putavit esse liberam * (matrimonium contractum cum errore condit. servilis
est nullum et invalidum, iure ecclesiastico, quando) id quidam dicunt etiam si
ex crasso errore conditio servilis est nulla ita putaverit: ita liber in capitulo
unicali de coniugio servorum ratio huius rei est ita quia tale matrimonium repugnat
bono sacri. secundo, et potius quia non serva in matrimonium accepta a domino
suo vendi in regiones remotas, neque a Domino, imo suus in servum seu
mancipium amittit, deinde hoc ipso non potest commode reddere debitum coniugi
nec alere prolem suam cum domino suo degat quoque agris, haec vera
* sunt quando errantis conditio sit deterior, et ignorans ita contraxit
secus est si sciens, vel dubitans saltem cum serva contraxit ita Sanchez
l. 7. D. 19. n. 23. advertendum etiam quod servam non fieri liberam
si a proprio suo domino in matrimonium ducatur ita Filiuc: T. 10. p. 2. n. 44.
ceterum filij in matrimonio sequuntur conditionem ventris id est matris,
adeoque et ipse servi fiunt, quando mater est serva, nisi aliud sit talia
consuetudo, ita liber lege partum codice de venditione. si tamen
mater fuit libera tempore conceptionis vel partus vel etiam
medio tempore inter conceptionem vel partum tunc filius non manet
servus institutione de genuis quo sed si quis

Quaestio 5ta

De

Voto per Professionem religionis Edito

Votum castitatis aliud est solemne quod emittitur in susceptione ordinis sacri
de quo infra, vel quod emittitur in professione religionis de quo hic agimus.
aliud denique est votum castitatis simplex quod fieri solet privatim et prohibitum
dicitur votatur etiam ista

Conclusio. Votum castitatis factum in professione valida religionis
approbatae dirimit matrimonium si ineatur post professionem editam, et professus
invalide contrahit matrimonium, iuxta Trident: sessione 24. Canone 9.
Sanchez l. 7. D. 26. n. 1. debet autem ut dixi religio in qua editur
professio, approbata esse a Summo Pontifice, alioquin professio facta matrimonium non. 1.
dirimit, quod autem matrimonium ratum dissolvatur per professionem in religione

approbata dictum est supra ex Trid. Sess 24. Canone 6. dixi Ratum
quia si alter conjugum post matrimonium consummatum idest per carnalem copulam
perfectum professionem faciat, non erit valida talis professio nisi alter Conjux
sine metu sine fraude liberrime consentiat in professione sui comparis
excepta causa adulterii divortii, sed etiam nulla est professio in quacunque
religione facta quando faciens professionem falso existimat alterum
suum conjugem esse mortuum. Unde si is rursus compareat, teneatur ad matrimonium
redire, et alter alteri debitum reddere. Vide Sanchez L. 7. D 34. n. 29
sed tamen utraque conjux post matrimonium etiam consummatum religionem ingredi
et profiteri ex mutuo consensu quo casu tamen essentiale vinculum matrimonii non
rumpitur, si vero uno conjuge religionem intrante ex consensu cum altero
manere velit in seculo debet triplex conditio adesse. 1ma. ut manens in
seculo sit sexagenarius vel sexagenaria similis per infirmitatem. 2da
manens in seculo debet facere votum castitatis quamvis sine tali voto professio
alterius valida foret. 3tia requiritur consensus Episcopi, ut talis professio saltem
licite fiat. Vide Sanchez L. 7. D. 33.

Quaestio 8ta

De

Cognatione Nati 4to impedimento Dirimente.

Triplex est Cognatio. 1ma Naturalis, quae est consanguinitas. 2da
Spiritualis, quae oritur ex Baptismo et Confirmatione. 3tia
Legalis quae oritur ex filiorum adoptione. Cognatio naturalis est quando
una persona ab altera descendit mediante virtute stipitis in geniti,
unde Eva non fuit Cognata Adami, quia non descendit Carnali pro=
pagatione ab Adam.

Conclusio. Consanguinitas reddit et invalidum matrimonium usque
ad 4tum gradum inclusive capitulo non debet de consan: et affinitate
ut autem sciatur quoto gradu consanguinitatis una persona distet
ab alia tres regulae ab AA: assignantur.

Prima Regula. Si filius est in primo gradu consanguineus
patri, nepos in 2do. pronepos in 3tio.

Cap. in tercia recta quae est accordantia et decr. can. tot gradus numerandi sunt quot numerantur personae excepta prima.

Secunda Regula est in linea transuersa, quando utraque persona equaliter distat ab eodem stipite communi; totidem gradibus distant inter se, quot gradibus distant a stipite. Unde fratres qui a patre aequaliter distant sunt inter se consanguinei in primo gradu, quia quilibet eorum est consanguineus patris in primo gradu; similiter filij duorum fratrum sunt consanguinei in secundo gradu, ob similem causam.

Tertia Regula in linea transuersa, quando utraque persona distant inaequaliter a communi stipite, quot gradibus distat persona remotior a communi stipite totidem etiam distat ab altera. Unde filius fratris distat a suo patruo in secundo gradu.

Tres istae Regulae valent in iure canonico et servantur in causis matrimonialibus, ut videre est apud Feccanum C 499. n 2. Caeterum totam arborem consanguinitatis eiusque gradus reperies apud Silvestrum verbo matrimonium, apud Laiman in tractatu de matrimonio aliosque.

Porro matrimonium in primo gradu id est inter patrem et filiam, fratrem et sororem, invalidum est jure naturali; an autem in gradibus lineae rectae naturaliter irritet matrimonium dubium est; apud ... probabile est dirimere tantum iure ecclesiastico, ut docent Sanchez et ...; ... in gradibus multo probabilius dirimere matrimonium solo iure ecclesiastico. Sine legibus Summus Papa posset dispensare in omnibus gradibus excepto primo gradu lineae rectae. Secundo: matrimonia ethnicorum omnia etiam fratris cum sorore sunt valida, excepto matrimonio in primo gradu lineae rectae puta matris cum filio vel patris cum filia, de qua re vide Sanchez L 7. D 50. Coninc D 32. a numero 2. ... de cognatione spirituali.

Quaestio 7tima

De

Cognatione Spirituali

Primo cognatio spiritualis contrahitur inter Baptizantem ex una parte et inter Baptizatum eiusque parentes ex altera parte; eadem cognatio spiritualis contrahitur inter patrinum ex una parte et inter susceptum eiusque parentes ex altera parte. Idem est de Sacro Confirmationis; mutatum est: Sessione 24 non contrahitur cognatio spiritualis inter ipsos patrinos, unde patrinus patrinam ducere potest, in ... vide Sanchez L 7 D 54 . n 12. ut hoc in usu ... F. 2.

requiritur ut Baptismus vere et valide ~~ministratus~~ confer(atur) nec e contra hic cognatio
ubi quando tantum caeremoniae supplentur in Ecclesia et ibi aliquis Baptizatum
teneat seu ex Baptismo suscipiat nec etiam incurritur quandoque rebap-
tizatus quia, cum Baptismus non valet, seq(uitur) sub conditione ex iusta causa re-
baptizatus tum non incurrit cognatio spiritualis: neque etiam cognationem
patrem incurrit qui suscipit Baptizatum in privato Baptismo iuxta Trid.
Sess. 24. c. 2. Sanchez l. 7. D. 62. n. 5. qui privatim Baptizat
contrahit cognationem cum baptizato. Ideo ex parte Patrini ut
cognationem spiritualem contrahat requiritur ut infantem suscipiat de manibus ipsius
baptizantis statim ac Baptizatus est, non contrahit cognatus qui suscipit
de manibus compatris. Debent etiam patrini designati esse a parentibus
vel saltem a parocho. Si nullus sit designatus nullus erit
patrinus quantumvis baptizatum suscipiat. Si autem parochus
alios designaret quam parentes designaverint non valet designatio
Parochi nisi habeat iustam causam, ut si designati a parentibus
sint excommunicati. De qua re vide Sanchez l. 7. D. 57.
patrinus requiritur intentio saltem tacita faciendi id quod Ecclesia vult
fieri quod ideo solum tenet infantem Baptizatum nec intendam
cadat non fit patrinus neque qui tenet filium petri si putat esse filium
pauli ita Sanchez l. 7. D. 58. nec certa aetas requiritur in patrino
quandoque etiam puer septem annorum patrinus esse potest. Demum
requiritur ut Baptizans vel susceptor sit Baptizatus et ut susceptor
in confirmatione sit confirmatus aliter non contrahitur cognatio spiritualis
quae est relatio mutua et consistere non potest in uno termino nec in altero
ponitur ita Sanchez supra citatus ex capitulo in Baptismate de conse-
cratione. Quae dicta sunt de patrino Baptismi eadem vere
dicenda sunt de patrino Confirmationis. §i

Quaeres an qui mittit procuratorem ad tenendum suo nomine
infantem ex Baptismo contrahat cognationem spiritualem: an vero procurator.
R. Debet aliquis neutrum contrahere nam qui mittit procuratorem non tangit
infantem, procurator autem qui tangit, suo nomine non tangit. Sed
alii rectius putant mittentem contrahere cognationem quia qui tangit per alium
et qui facit aliquid per alium per se ipsum tangere et facere censetur et ita habet
consuetudo quae multum valet in istis rebus moralibus. Vide San.

verbo impedium n. 7.

Obicitur q. si sit opinionem istam DD. circa cognationem spiritualem contrahendam esset falsa valeret nihilominus matrimonium iuxta talem opinionem contractum. R. matrimonium nil ominus valere q. opiniones DD. induxerunt consuetudinem, quae tollit impedimenta matrimonij

Quaestio octava

De Cognatione Legali

Cognatio Legalis est propinquitas personarum proveniens ex adoptione et est impedimentum dirimens matrimonium ex consuetudine ecclesiae. Ceterum adoptio nihil aliud est quam assumptio personae extraneae in filium vel nepotem. Extranea persona est quae non est in potestate adoptantis vel non est ex eius descendentibus sive deinde sit consanguinea eius sive non sit ita Phyl: Tr. 10. parte 2. n. 398. debet autem adoptari in filium vel filiam, quia nemo potest adoptari in fratrem vel parentem iuxta legem nec apud codice de heredum institutione

Porro adoptatio triplex est. Perfecta per quam transit adoptatus auctoritate supremi principis tum in potestatem adoptantis eius succedit tanquam heres necessarius ex testamento in certa parte et dicitur haec adoptio arrogatio, ab intestato autem succedit in totum sicut filius naturalis ita Phyl: c.c. n. 395. imperfecta adoptio est per quam adoptatus non transit in potestatem adoptantis nec q. ipsius heres necessarius, nec adoptio non fit necessario auctoritate principis sed potest fieri per magistratus, inferiores de imperfecta ista adoptione sive non agimus quia ex probabiliore sententia matrimonium non dirimit uti videre est apud Sanchez L. 7. D. 63. n. 9. Coninc D. 32. n. 42. agimus ergo hic de adoptione perfecta de qua sit ita

Conclusio. Cognatio Legalis contrahitur primo inter adoptantem ex una parte et adoptatum eiusque descendentes ad quartum gradum ex altera parte. 2do contrahitur inter adoptantem et uxorem adoptati et vicissim inter adoptatum et uxorem adoptantis. Item inter filios vel filias naturales adoptantis et inter adoptatum vel adoptatam. L. 3.

capitulo tatam Codice uxoris de cognatione legali.

Dici ntr filior qa hoc nõ probum ntr naturaler seu ntr cor qui sunt naturali nō excedit 1 gradum ideo adoptatus potest ducere in uxorē neptem adoptantis vel filiam filiæ similiter filia adoptantis potest nubere filio adoptati haec tertia cognatio dirimit matrim. quam diu durat cognatio ista quandiu filius et filia adoptantis manent sub huius potestate unde filius adoptantis potest contrahere cum adoptata postquam emancipatus ē ea potestate patris, vel simcontatus patre ntr ipsos aut adoptator et adoptatus nullū ē impedim. cum ad raro plures soleant adoptari ad hoc circa n̄ respondeant ita Robellus parte 1. L. 3. Q. 7. apud Dia: Verlo impedim. n. 8.

Denique adoptatus potest contrahere matrim. cum filia illegitima adoptantis, idem facere potest adoptans cum filia illegitima filiæ adoptatæ et vicissim adoptans potest contrahere cum illegitima filiabus adoptati de qua re vide plura Sanchez L. 7. D. 63. n. 36. C. 9 de crimine sive 5to impedimento matrij dirimente.

Quæstio 9na

De Crimine sive 5to impedimento matrij Dirimente

Primo dirimitur matrim. solo homicidio quando vir et femina cum consilio et intentione machinantur mortem alterius coniugem (mariti vel uxori) ut se mutuo accipiant in matrim. quod fit si uterque reipsa occidat, vel saltem unus altero instigante ut docet Capitulum laudabiliter de conversione infidelium Pecearius Cap. 3 de crimine. Hinc sequitur si unus occidat sine altero conspirante seu instigante n̄ oriri impedim. nec sufficit ad incurrendū hoc impedimentū ratihabitio homicidij suo nomine ab altero facti nec sufficiat similiter quod alter tale homicidium machinatus, seu instigatio n̄ accedat uti bene docet phi. T. 10. neapolitanus et alij, nec sufficit conatus occidendi sed requiritur realis occisio coniugis saltem ab altero perpetrata cor[…] speciali

Deinde debet tale homicidium perpetrari ut dicatur ipsi contrahendi matrim. causa vel ob aliam finem perpetretur vg: ut liberius peccent n̄ oritur impedim. uti recte docet Sanchez L. 7. D. 78. n. 16. requiritur item ut sit consumm. ratum ratificium matrim. quando uxor occiditur requiritur etiam ut sit homicidium uxoris n̄ viri seu mariti licet alij non improbabiliter contrarium sentiant sed incurri hoc impedim. etiam tunc quando uxor probabiliter sed etiam quando maritus occiditur ita Sanchez L. C. n. 18.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

Secundo dirimitur matrimonium propter homicidium una cum adulterio coniunctum ut si vir occidat suam uxorem ut possit cum sua adultera matrimonium inire (seu si occidat maritum adulterae) ita Victoria de matrimonio et alii contra Sanchez l. 7. d. 78. n. 8. vel si adultera fuit machinata mortem in uxorem adulteri cum quo adulterium commisit (sive fidem matrimonii dederat sive non dederit) colligitur ex capitulo super hoc et ex cap. Significasti de eo qui duxit in matrimonium quam polluit Sanchez n. 9. [illegible] et alii. Hinc sequitur non oriri impedimentum dirimens si adultera suum maritum occidat quamvis etiam in hoc puncto alii contra sentiant nec requiritur conspiratio utriusque et adulterium debet esse factum adhuc vivente occidendo sicut etiam homicidium debet esse patratum debet et adulterium perfectum esse [illegible] sciatur ab utroque et debet esse notum utrique quod hic et nunc adulterium perpetrent seu quod foret si foemina [illegible] putaret se cum libero cum soluto

Tertio dirimitur matrimonium propter adulterium etiam sine homicidio iunctum tamen cum promissione matrimonii futuri vel de praesenti esto [illegible] contractu sit ita colligitur ex capitulo finali de eo qui duxit [illegible] sive adulterium praecesserit promissionem matrimonii sive sequatur modo promissio illata sit retractata seu revocata vel matrimonium de facto solutum quando adulterium sequerit debet item promissio matrimonii et adulterium fieri eodem matrimonio constante ita Sanchez l. 7. d. 79. n. 5. debet etiam promissio esse externa ab altera parte acceptata nec sufficit si sit ficta tamen promissio sed debet esse vera et absoluta ut advertit Henriquez l. 12. c. 5. n. 3. contra alios quod vero in hoc negotio tacere nec consentire nec acceptare videtur cum sit promissio de re onerosa debet denique adulterium esse factum utroque sciente ita ut uterque sciat se hic et nunc adulterium committere nec sufficit inchoatum sed debet esse consummatum adulterium uti bene docet Phili: t. 50. [illegible] 2. nec etiam sufficit promissio unius complicis nisi alter etiam repromittat non sufficitque solum adulterium ad hoc impedimentum incurrendum sed debet etiam adesse promissio matrimonii. De 10. de disparitate cultus sive 10o impedimento dirimente.

Quaestio 10ma

De

Disparitate Cultus sive 10o impedimento Dirimente

F. 4.

Disparitas cultus reperitur inter fidelem seu baptizatum et inter infidelem non baptizatum. ideo non valet matrimonium quod contrahit

fidelis cum infideli coniuge, ex iure Ecclesiastico concilii postea[que] capitulo [illegible] et extra dicione Ecclesiæ ad nostra tempora durante. Ceterum cum practicis et Excommunicatis illicitum quidem matrimonium inire initum tamen sive contractum est validum, excipe ea loca in Germania et gallia in quibus vigent hæresis ubi etiam licite iniri potest matrimonium cum hæreticis ex consuetudine modo non sit periculum perversionis quod ex periculum lege subest ita recte docent communiter: D 31. n [illegible] Sanchez L 7. D 72. n 6.

Quæres quando et quibus de causis solvi possit matrimonium fidelis cum infideli. R. 1mo. dissolvi matrimonium quando infidelis coniux non vult habitare cum coniuge fideli. 2do solvitur hoc matrimonium quando infidelis quando infidelis vult quidem habitare cum coniuge fideli sed non absque iniuria salvatoris id est non absque peccato in deum vel proximum sollicitando coniugem ad infidelitatem patet utrumque ex primo ad corinthios 7timo ubi Apostolus dicit, quod si infidelis discedit discedat non enim servituti subiectus frater in huiusmodi imo etiam si velit cohabitare sine iniuria salvatoris sed tamen ipse nolit converti etiam per hoc solum matrimonium dissolvitur et quidem statim postquam monitus ut se convertat ad fidem converti non vult ita docet Sanchez L 7. D 74. n 9. et D 75. n 2. contra alios qui putant non solubile matrimonium nisi per aliud matrimonium initum per [illegible] maritus v.g. cuius coniux infidelis ad fidem converti non vult statim aliud matrimonium inire vel celebrare permanet, nec obstat illud 1mo ad corinthios 7timo ubi idem apostolus dicit, nam ceteris dico ego non dominus si quis frater uxorem habeat infidelem et hæc consentit habitare cum illo non dimittat illam R. non hæc verba non dimittat illam eo tamen de consilio non præcepto licet contrarium sentiat propositus. Est de vi seu metu septimo impedimento dirimente.

Quæstio 2da.

De Vi seu metu 7timo impedimento Dirimente

Matrimonium initum per vim seu metum gravem contrahentibus incussum irritum ac invalidum est iure Ecclesiastico modo metus sit iniuste incussus ab extrinseco seu a causa libera et ad extorquendum matrimonium ut quasi non aberis contrahentibus sed a tertia quadam persona metus ille incussus sit, ita colligitur ex capitulo veniens de sponsalibus numero 2 et 15. [illegible] T. 10. parte 1. n 30. Porro qui gravis, qui levis metus decendus sit, relinquitur iudicio viri prudentis habita ratione illius cui incutitur metus [illegible]

aliqui non licet foeminae saepe minora mala tanquam maxima apprehendunt. Debet tamen tale malum esse ut non facile alio modo repelli possit quam matrimonium contrahendo eodem modo metus reverentialis sicut et metus qui oritur ex minis portantis receptus a multis dicitur gravis uti videre est apud Dianam verbo metus n. 9. Dixi autem in conclusione per metum gravem quia juxta probabiliorem sententiam matrimonium non irritatur per metum levem, quia gravis non deficit DD: qui dicunt etiam per levem metum irritari in foro conscientiae ita Sanchez c. 17. n. 29. et alii apud Sanchez l. 4. D. 17. n. 2:

Ceterum matrimonium initum ex gravi metu contrahenti incusso irritum est ex jure Ecclesiastico licet multi existiment etiam jure naturae irritum esse. Debet autem ut dixi metus esse injuste incussus quamquam aliqui aliqua: sentiant irritari etiam matrimonium per metum juste incussum vide philosophum t. 10. p. 1. n. 106. Ratio est quia etiam talis metus juste scilicet incussus minuit libertatem cum qua matrimonium iniri debet, ex dictis autem

Colligitur 1mo. matrimonium esse validum initum ab aegroto et filiam medici quem curare noluit medicus nisi duceret filiam suam quia metus iste incussus est ab intrinseco scilicet a morbo non extrinseco a medico, excipe nisi medicus antea haberet sufficiens stipendium pro curando illo aegro tunc non injuste incuteretur metus aegrotanti.

Coll: 2do. validum esse matrimonium illius qui ducitur ad patibulum sive juste sive injuste condemnatus, si ducit filiam judicis vel alterius ut liberetur a suspendio morte judex enim ideo etiam sive juste damnet vel filiam suam ducat [illegible] ratio quia tale matrimonium valeat est quia sponte liberare cupit per matrimonium cum filia judicis vel alterius celebrandum sic etiam validum est matrimonium cum concubina celebratum ex metu aeterni infamiae mortis vel naufragii imp[illegible] quia oritur talis metus est ab intrinseco non extrinseco quod juramentum adductum ideo si quis ex metu gravi etiam juste sibi incusso consentiat in matrimonium etiam si juramento confirmet per talem vel talem in conjugem acceptaturum voluntarie matrimonium illud invalidum erit cuius ratio est quia juramentum sequitur naturam actus cui accedit cum ergo actus ille iste matrimonium ex metu gravi et injusto incusso Ecclesiastico jure sit invalidum sit etiam juramentum superadditum tali matrimonio nullum et invalidum erit. Ex hoc ordine [illegible]

Quaestio 12ma.

De Ordine siue Statu Impecto Dirimente.

Ordines maiores seue sacri sine graui metu valide suscepti dirimunt matrimonium subsequens iure ecclesiastico iuxta concilium Trid: sess: 24. c. 9. Philip. T. 10. p. 2. n. 123. Dixi sine graui metu nam si quis graui metu ad ordines promouetur valide quidem accipit illos ordines sed non tenetur ad castitatem seruandam quia vota graui metu edita irritantur et annihilantur idem ita phi: T. 10. p. 2. n. 124. nec etiam tenetur ad horas canonicas recitandas quia cum graui metu ordinatus est modo postea sponte et ultro non exhibuerit ordinationem suam quod faceret si ordines acceptos sponte exerceret Philip. n. 129. &c: Sig non putaret minoribus ordinibus annexam esse castitatem ad hanc tamen seruandam non teneretur quia ille qui se non intendit facere votum sed aliquem tum erat annexum ordini, ordini autem reipsa annexum non erat, nullum votum, nec vlla eius obligatio phi: &c. n. 129. sic militans ordinatus maioribus ordinibus postquam adoleuerit non tenetur ad castitatem sed ducere uxorem potest ratio est quia ad votum requiritur non solius assensus qui non adest militante et consequenter potest inire matrimonium quia ordines maiores in talibus non dirimunt matrimonium ratione castitatis annexae eodem modo initiatus maioribus ordinibus ante pubertatem vel etiam alios ante 16 annum aetatis non tenetur ad castitatem seruandam nec ad horas canonicas recitandas consequenter ipse matrimonium inire potest quia recitatio horarum canonicarum est onus, quod ordines maiores sponte et in debita aetate suscepit et sicut professio in ordine religioso non valet si ante annum 16 aetatis emittatur iuxta concil: T: Sess: 25. c. 15. ita pari ratione nec voto solemni ordinibus annexum et ante eam aetatem emissum valere videtur ita phi: T. 10. p. 2. Sanchez & y D. 30. n. 7.

Quaeres an vir coniugatus possit aliquando licite accipere ordines maiores. R. posse. 1mo. quando ex licentia Diocesani praestitum quo ad thorum et habitionem cum sua coniuge 2do. quando ordines sacros suscipit cum libero et legitimo consensu uxoris qui consensus tunc abesse censetur si ipsa uxor adhuc iuuenis religionem ingrediatur aut si sit senex (id est vetula 50 teste phili) vouet castitatem si autem talis maritus seu coniugatus accipiat sacros ordines absque licentia uxoris valide quidem eos ordines suscipit sit tamen irregularis ita vt in susceptis ordinibus ministrari non possit nec ascendere ad superiorem ordinem accipiendum nec beneficium aut officium aliquod agere ita textus Extrauagantes antea devoto. X. 13 de ligamine 9 coniugio dirimente.

Ligamen est seu vinculum quo vir tam alligatus coniugi legitimum etiam dum contractu dirimit matrimonium cum alia ideo si prior vxor adhuc viuat ipso duplici iure tali et ecclesiastico licet Trid: sess: 24 canon 2. uxor, quae vir uxori debetur alter quae dominium viri et econtra quo ad corpus.

Quaestio 13tia
De
Ligamine quo impedimento Dirimente.

Quaeror quae certitudo requiratur de morte coniugis ut altera pars iterum contra hac seu ad alteras nuptias transire. R. aliqui ad hanc rem requirunt moralem certitudinem de morte coniugis ita Sanchez cum multis L. 2. D. 46 ab. alij tamen putant sufficere opinionem probabilem de morte coniugis cum probabili opinione habita per parochum assistere matrimonio ideo sine licentia Episcopi ita Diana p. 3. T. 4. reso: 214. sicut etiam de verbo matrimonium de iterando matrimonio impedimento ideo. alij Canonistae quod dirimant matrimonium quod putant sine addit Laiman Sanchez L. 2. D. 46. n. 5 probabilem esse putat. per confessarium tali foemina quae probabiliter L. 5. T. 10. p. 3. c. 5. n. 2. per confessarium tali foemina quae probabiliter putat priorem maritum defunctum esse permittere alteras nuptias etiam foro externo si iudex alteras nuptias ab iudice relinquebantur esse, donec constat priorem maritum ab huc vivere, non tamen sufficit ad hanc rem priorem maritum multos annos abfuisse et sua coniuge contra iur civile nisi alia indicia accedant. De publica honestate seu impedimento dirimente.

Quaestio 14ta.
De
Publica honestate 1o modo impedimento Dirimente

Impedimentum publicae honestatis est quo per publicam honestatem seu decentiam dirimitur matrimonium nimis propinquae personae quae factae sunt sibi propinquae per sponsalia vel per matrimonium ratum, iter positis sit

Conclusio 1ma. Ex sponsalibus validis et certis oritur iure ecclesiastico impedimentum publicae honestatis quod dirimit matrimonium cum consanguineis alterius sponsae nitum sed in primo tamen gradu ut clare patet ex concilio T: sess 24. capite 3. ubi hoc impedimentum restrictum est ad primum gradum. vi huius impedimenti invalide contrahitur matrimonium cum sorore vel matre vel filia sponsae cui sponsalia promiserit non tamen invalide contrahitur matrimonium cum nepte vel amita ergo sponsae ex invalidis autem sponsalibus iure novo Tridentino contrahitur hoc impedimentum unde in conclusione dicitur ex sponsalibus validis

et certis. Deinde contrahitur hoc impedimentum solum cum consanguineis non autem cum affinibus sponsae, hinc petrus qui sponsalibus factis cum anna contrahit matrimonium cum anna affine (v.g. cum lucia quae fuit uxor fratris annae) valide id matrimonium contrahit, recte ostendit Sanchez l. 7. D. 67. n. 3. Si quis contraxit sponsalia sub conditione de futuro cum anna et postea celebrat matrimonium ratum cum maria sorore annae antequam conditio sub qua sponsalia celebrata sunt eveniat valide celebrat matrimonium cum maria, quia ante conditionis eventum sponsalia cum anna celebrata non sunt valida, ergo ex ijs non oritur impedimentum publicae honestatis. Secus est si ante conditionis eventum celebret tantum sponsalia quantumvis absoluta cum maria nam haec secunda sponsalia cum maria celebrata valida non sunt neque ex ijs oritur impedimentum respectu priorum sponsalium sub conditione celebratorum ita Sanchez l. 7. D. 69. n. 3. ubi definitur capitulo unico de sponsalibus in 6to scilicet secunda sponsalia nullum praejudicium afferant praecedentibus sponsalibus, quia ex vi praecedentium sponsalium tenetur sponsus expectare eventum conditionis ergo non potest interim licite absoluta sponsalia cum alia contrahere, item quia secunda sponsalia sunt irrita eo quod contra fidem priorum sponsalium nuncupentur contracta vide Laimann l. 5. T. 10. p. 2. c. 9. n. 9.

Quaeritur an ex sponsalibus mutuo consensu dissolutis oriatur impedimentum publicae honestatis. R. ex probabiliori sententia non oriri ita Rebellus et cardinalium declaratio quam posuit eo alij dicunt non oriri hoc impedimentum si sponsalia dissolvantur mutuo consensu sic alio modo v.g. per mortem alterutrius solvantur aut quidem tum oritur impedimentum publicae honestatis nec obstabit dissolutio talis est quia in alijs casibus sponsalia dissolvantur sicut potest dissolutio esse ignorata saltem uni parti. porro publica honestas interdum concurrit cum impedimento affinitatis hinc petrus qui celebravit sponsalia cum anna et postea copulam habet cum ejus sorore reitrahitur ex his in uxorem ducere potest non annam propter affinitatem ex copula sororis cum ea contractam non sororem cum qua habuit copulam propter impedimentum publicae honestatis ortum ex sponsalibus cum anna contractis ita recte docet Sanchez l. 7. D. 69. n. 24.

Concl. 2da. Impedimentum publicae honestatis quod oritur etiam ex matrimonio rato sed valido usque ad 4tum gradum ibi ... antiquo sed dubium est an hoc impedimentum oriatur etiam ex

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

matrio invalido affirmat Sanchez L. 3. D. 40 n. 5. modo sit in-
validum ex alio capite, quam ex defectu consensus contrahentium;
nam si invalidum sit ex defectu consensus non oritur impedimentum publicae
honestatis ita Sanchez L. C. sed ab aliis respondetur absolute ex
nullo invalido matrio quomodocunque et undecunque sit invalidum oriri
hoc impedimentum ita Perpositus L. 7 et alii, ratio est quia ex nullo canone
vel consuetudine hoc probari potest, neque impedimentum ~~publicae~~ honestatis
ex matrio sive hoc sive illo modo invalido et Trid: et bulla Pij
ex matrio sive hoc sive illo modo invalido et Trid: et bulla Pij V quae incipit ad Romanum Anno M.D.LXVIII (ex quo hoc probare conantur adversarij) loquuntur tantum de sponsalibus de futuro non autem de matrio rato, impedimentum autem ex matrio rato oritur, non autem de matrio rato impedimentum autem ex matrio rato oritur juxta dispositionem antiquorum canonum, multo minus hoc impedimentum consurgit ex matrio clandestino quandoquidem ex tali matrio nulla prorsus oritur obligatio. Desinde affinitate videamus inacto dicenti.

Quaestio Quinta.

De Affinitate ut impedimento Dirimente.

Affinitas est propinquitas quarundam personarum quae provenit ex carnali copula, licita vel illicita, sive ex matrio rato praecise cum copula desit, non oritur affinitas sed tantum publica honestas seu ut rectius loquar impedimentum publicae honestatis non affinitatis.

Caeterum affinitas orta ex matrio dirimit matrimonium usque ad quartum gradum v.g. Casparus habet copulam cum Anna, unde per hanc copulam Casparus fit affinis cum omnibus consanguineis Annae usque ad 4 gradum et quidem in eo gradu in quo ipsi sunt consanguinei Annae. Unde si ipsi sint consanguinei cum Anna in 1 gradu fiunt affines cum marito etiam in primo gradu. Si autem sint consanguinei cum Anna in 2 vel 3 gradu fiunt affines cum marito etiam in 2 vel 3 gradu, idem prorsus dicendum est de consanguineis Caspari respectu Annae uxoris suae ita Sanchez L. 7. D. 67 n. 5.

Caeterum affinitas ex copula illicita dirimit matrimonium tantum intra secundum gradum ut videre est in Tridentino Sess: 24 capite 4.

Hinc si petrus fornicetur cum anna inhabilitabitur ad matrimonium
cum annae sorore patruele cum propria matertera ita Sanchez
L. 7. d. 10. p. 1. c. 5. n. 2.
Vero licet omnes consanguinei viri contrahant affinitatem cum ejus
uxore et vicissim omnes consanguinei uxoris contrahant affinitatem
cum ejus viro seu marito, tamen consanguinei viri ex una parte et consan-
guinei uxoris ex altera parte non contrahunt affinitatem ad se invicem
ita pariter [illegible] de affinitate. hinc filia uxoris ex alio marito
vel ex fornicatione suscepta potest nubere filio aut fratri mariti
sui et duae sorores possunt nubere duobus fratribus quod frequens
est. item potest accipere aliquis in uxorem relictam viduam a proprio
uxoris fratre. item diversis temporibus potest aliquis in uxores sibi
ducere plures foeminas quae cum pluribus fratribus matrimonium
contraxerant v.g. Joanna et Maria nupserunt duobus fratribus,
potest petrus Joannam viduam factam ducere et ea mortua Mariam
ita Sanchez L. 7. D. 67. n. 6. item potest pater et filius ducere
matrem et filiam similiter possunt relicta vidua et viduus
inter se matrimonium inire etiamsi mortui illorum conjuges fuerint
inter se consanguinei v.g. frater et soror. possunt etiam ex duabus
viduis identidem altera alterius filium ex priori marito susceptum
matrio sibi iungere. nulla n. inter eos respective est affinitas ut
notat Sanchez supracitatus. sic potest aliquis ducere matrem vel
filiam vitrici sui matrem vel filiam novercae ita Laid.
T. 10. p. 4. c. 4. n. 1. sicut etiam potest aliquis ducere novercam uxoris
suae quia nulla hic affinitas attendetur haec n. supponit consanguinitatem
quae hic nulla est uxoris cum noverca uti patet ex regula praecedenti
allata etc.:

Ut autem istas affinitates melius cognoscantur assignant
nonnulli istam Regulam. si vir nullam foeminam cognoscit
consanguineam sponsae suae quam vult ducere nec similiter sponsa
ullum consanguineum viri cui vult nubere, tum inter illos nulla
est affinitas. Dividitur autem affinitas dupliciter una est in
Linea recta vel aequali ut sunt ascendentes vel descendentes
illius personae cum qua copula carnalis fuit habita
Ascendentes sunt socer socrus vitricus noverca, descendentes sunt gener
nurus privignus privigna. altera affinitas est in Linea transversa

illos cum qua copula fuit habita ut sunt frater sororve (v.g. petrus
cognovit annam uxorem suam quae habet fratrem et sororem, matrem et
patrem, frater et soror annae sunt affines petro in linea transversa
pater vero et mater annae sunt affines petro in linea recta ut sunt
socer et socrus) de qua re in principio dicenda est arbor consanguinitatis quae etiam
servit pro gradibus affinitatis cognoscendis.

Caetarum itaque in affinitate sunt duae illae personae quae se carnaliter cognoscunt, unde duae illae personae non dicuntur affines sed principium
affinitatis seu radix. porro impedimentum hoc affinitatis solum Ecclesiastico
iure introductum est etiam in primo gradu lineae rectae adeoque in omni
gradu. item sigismundus rex poloniae modernus pro duabus sororibus successive
duxit per dispensationem quae sunt in primo gradu lineae transversae.
ad notitiam autem hoc impedimentum requiritur copula consummata (etiamsi
sit vi extorta) adeoque cum emissione seminis in vas naturale mulieris et
quidem ab utroque, iuxta multos etc.: alias non oritur hoc impedimentum nec
impeditur petitio debiti coniugalis nec consummatur matrimonium debet n.
ad seminis commixtio vide Dian: v. affinitas. neque etiam oritur affinitas
ex congressu spadonis qui semine caret nec ex pollutione extra vas
nec ex tactibus nec ex copula sodomitica (vide eundem Dian: v.
affinitas, n. 3.

Caetarum affinitas superveniens matrimonio iam contracto (ut si committatur
maritus incestum cum consanguinea uxoris suae in primo vel secundo gradu)
facit ut coniux nocens sive committens incestum perdat privatur iure
petendi debitum coniugale vide Dianam d. 5. t. 10. q. r. c. 1. n. 13.
haec privatio iuris petendi debitum coniugale infligitur peccati in poenam incestus
commissi unde in ea Episcopus dispensare potest vide eandem Dian: n. 15 etc.

Porro non oritur haec poena quando is qui committit incestum nescit se
incestum committere adeoque nescivit se cum muliere habere cum consanguinea uxoris
suae in primo vel secundo gradu sicut nec tunc oritur privatio petendi
debiti quando scit quidem se incestum committere cum uxoris suae consanguinea
ignorat tamen tale incestum sub tali poena prohibitum esse vide Dian: ibid.

Oritur autem haec privatio debiti sive crimen incestus maneat
occultum sive fiat publicum hoc non facit ad rem. etenim non vaga est in corpore
occultum sive fiat publicum hoc non facit ad rem etenim non vag. in corpore
et affinitas contrahitur sive palam fiat sive occultum maneat ut docet
communis sententia contra angelum ut optime tradit ibid. Dian: n. c. Hoc tamen
bene advertendum est non oriri privationem petendi debitum coniugale
si maritus v.g. copulam habeat cum propria sua consanguinea sed necesse
est ut copulam habeat cum consanguinea uxoris suae quod vicissim intelligendum est de uxore respectu consanguineorum mariti sui.

Ratio quia circa nil de hoc loquuntur, et non oportet hanc poenam utrobique nimis odiosam ulterius extendere, nec denique contrahitur affinitas si vir foras semen emittat extra vas, contra casum in quo sanguinem foeminae miscebat; neque contrahitur si ope daemonis semen viri in foeminam deferatur, quia non sunt facti una caro. Vide Dicast. de affinitate. Et de impotentia in matrimonio 12 impedimento dirimente.

Quaestio 16ta
De
Impotentia in Matrimonio
12mo impedimento
Dirimente

Impotentia viri seu frigiditas quae scilicet virum facit incapacem seminationis, si sit absoluta et perpetua frigiditas tunc dirimit matrimonium subsequens, ut patet ex capitulo de frigidis et maleficiatis. Dicast. d. 2. n. 7. Ratio est, quia matrimonium obligat coniuges ad copulam naturalem aptam ad generationem perficiendam; frigidus autem impotens non habet corpus aptum ad seminandum; nec requiritur sufficeret tamen aliquam saltem partem seminis emittere posse, uti notat Phili. l. 10. p. 2. n. 63. neque dicas matricem attrahere semen extrafusum. Respondeo non hoc raro et fortuito tamen dici quod ad matrimonium non sufficit, nisi absolute vero cooperante attractiva virtute saltem ex parte initatur. Impotentia in foemina absoluta et perpetua seu arctitudo (si ita arcta sit ut semen non possit recipere) etiam matrimonium dirimit. Censetur autem haec impotentia esse perpetua quando ope humana tolli non potest absque peccato vel magno periculo gravioris morbi vel sine extraordinariis et valde magnis doloribus. Unde si impotentia ista curetur per miraculum vel per incantationem, docetur non teneri rediri foemina ad priorem matrimonium quia fuit nullum et invalidum. Secus foret si non ita magno dolore curata esset, tunc teneretur redire. Illa tamen mulier non censetur impotens quae non potest retinere semen viri ob morbum vel alium defectum, cum ipsi tamen coniugalis sit omnino licitus; neque illa censetur impotens quae non nisi cum maximo dolore vel magno periculo copulam pati potest, modo id non proveniat ex arctitudine sed aliunde; nec illa denique impotens esse censetur quae non potest parere sine evidenti mortis periculo, quia in his duobus casibus non tenetur mulia debitum reddere ut alibi dictum est.

Quaeres 2do. An impotentia respectiva perpetua dirimat matrimonium. Respondeo: dirimere si sit perpetua impotentia respectu certi viri vel foeminae, perpetua autem esse tunc censetur si non possibili

sine miraculo vel sine peccato vel sine vioenti cruciatu vel dum
ult tolli poit p copulam potentioris viri in hir calibq censet ee ppetua
impotia et consq: dirimere matrium secq dicendu e si poit tolli mediocri
et tollerabili dolore vel si tolli poit p preces Ecclesiae et media consueta
ita tradit philiq cig tractatu 10. p 2. n 69. q tenet talis mulier pati
incisionem (qa id videtr inducta) etiamsi conube poit vbe hoc casu pt
alteri potiq nubere qa in eum n aptu n cadit matrium valiquum
cum tali foemina ita pontiq L 7. C 82. n 2. aliq DD: apud Diana
p 3. t 4. res: 201.

Vetum impetum istud dirimeur etiam in paganis seu infidelibq
locu habet qa oritr ex ipsa rei natura n ex lege aliqua positiva

Quaeres 2do. an impotia accidentalis vb senectutis
vel sterilitatis dirimat matrium. R. nec sterilitatem nec senectuten
solam reperitam in foemina (quae tm passive se hbet) vagu irritare matrium
hinc Ecclia pasqm solet senes arcere a matrio etiamsi vir senex
n poit amplq seminare intra vas (qm qm aliq aa: hoc negat) 2do
qa impotia ista oritr p accidens ob morbum senectutis sicut oritr
in puella adhuc nimis tenera vel in adolescente tenero ita phili:
T 10. p 2. n 75. eunq autem q caret utroq testiculo secq sitiu vno
e inhabilis ad matrium qa n emittit verum semen ita medici ex galleno
tradunt et declaravit Sixtq 5tq Papa Ao M: D: LXXXVII
vide etiam Diana v: impetum phili: T 10. p 2. n 76. Sanctq
L 7. D 92. n 17.

Quaeres 3tio. Num impotia ex maleficio inducta irridet
matrium R. irritare si sit ppetua et sine peccato tolli n poit.
qa talis n pt se obligare ad actu coniugalem cu sit ipsi impotis
phi: T 10. p 2. n 90. maleficium autem solet inferri duobq modis
primo p sola verba vel p actionem quae statim transit nec post
se aliqd relinqt quando hoc modo inducitr impotia censetr ee ppetua
et matrium dirimere. 2do inducitr impotia p icona magica p ligaturas
et similia quae durant et similiter tamdiu durat maleficiu hoc maleficiu
plerumq n e ppetuu et licite tolli pt p amotionem signoru magicoru
de qua re vide Sanctq L 7. D 96. n 4.

Quaeres 4to. qd agendu sit in dubio utru impotia sucitantec:
an subsequens matrium iam contractu R. si impotia si natis ex
frigiditate vel arctitudine tunc in dubio praesumitr praecessisse matrium
contractu. ratio e, qa talia solent ee ppetua si vero impotia sit
accidentalis nempe ex maleficio vel alia ratione inducta tunc F. G.

in dubio praesumi pro eo subsecutam matrimonium tam ante rite contractum
si dubium sit an sit vera impotentia et an matrimonium vere ac valide sit
contractum praesumitur pro valore matrimonii de qua re vide Phil. T. 10. p. 2.
n. 104. Sanc. L. 7. D. 93. n. 8. Specialiter etiam notandum quod si dubium
sit an impotentia fuerit ante vel perpetua, in hoc casu a iure quoque
coniugibus concessum esse ut copulam tentari possint per triennii spacium
etiamsi adsit periculum pollutionis illo vero tempore elapso cessandum
ipsis esse a copula ulterius tentanda si hactenus eam numquam perficere
potuerunt cum seminatione legitima intra vas mulieris ut passim
tradunt AA.

Quaeres 3tio quomodo sit utendum matrimonio quando impotentia
supervenit ipsi iam legitime contracto. R. in tali casu copulam
coniugibus esse quidem quantumcunque sit periculum pollutionis quam-
diu adsit rationabilis spes seminandi intra vas licet id rarissime
eveniat et uterque coniux potest petere et reddere debitum quia sunt
in possessione matrimonii validi sive deinde haec impotentia sit respectu
viri quia non potest exercere copulam sive ratione arctitudinis
in foemina de qua re videndus est Lai. L. 5. T. 10. p. 4. c. 2. n. 9.
Sanc. L. 7. D. 17. n. 4. quando impotentia est subsequens neque ulla
amplius spes copulam perficiendi id est intra vas legitimum seminandi
tunc in omnino eiusmodi coniugibus illiciti sunt tactus oscula et amplexus
modo adsit pollutionis periculum. Notandum etiam quod si maritus post
matrimonium legitime contractum utroque testiculo privetur adhuc tamen uti
posse matrimonio sicut ante ultimo docet Phil. T. 10. p. 2. n. 103. dicens
hanc copulam fore causam ut foemina profundat verum semen et
quidem frustra cum deficiat verum semen viri ergo illicita esse debet
eiusmodi coniugi copula. R. hoc esse per accidens sicut dum ex morbo
aliquo semen est corruptum vel si est sterile ita Phil. T. 10. p. 2.
n. 103. Et etiam uti matrimonio qui vel quae scit se nullam prolem
[illegible] edere posse hoc non facere et ob periculum incontinentiae
simpliciter potest petere et reddere copulam (licet non teneatur) quando non
potest parere sine periculo mortis, ratio est, quia potest vitam pe=
riculo exponere propter periculum incontinentiae tamen in se
quidem in marito vetandum sicut etiam ob magnum incommodum
abstinentiae fretum ab actu coniugali praesertim cum
non soleat esse periculum certum mortis nec conceptio certa.

.ita phil: T. 10. P. 2. n. 503.

Quaestio 17ma.

An et quomodo matrimonium dissolvi debeat propter impotentiam

Primo certum est quando aperte constat de impotentia perpetua et antecedente non debere tempus concedi ad experiendum nec possunt licite coniuges aut uxor atque vir exercere quia matrimonium in tali casu nullum est si impotentia ut dixi sit antecedens secus est si sit consequens licet copulam tentare non tamen quando constat eam impotentiam esse perpetuam alias tamen tactus exercere licite possunt possunt etiam simul cohabitare instar fratris et sororis modo non sit periculum incontinentiae vide Sanchez [illegible]. Dico 2do si impotentia inducta sit ex maleficio non statim dissolvi debet matrimonium quia difficile est iudicare an maleficium sit perpetuum.

Secundo si signa non sint plane evidentia impotentiae esse perpetuam sint tamen probabilia evidentia per opus et inspectionem apparentes accedente iuramento coniugum se non posse copulam exercere tunc matrimonium potest declarare nullum etiam ante experientiam triennalem etc.

Tertio si dubium sit an impotentia sit perpetua tunc conceditur triennium ad experiendum bona fide omnem copulam perficere et consumare quo tempore si non consument non emittentur amplius experiri iuxta capitulum laudabilem de frigidis sed haec ad forum externum spectant. Vide phil: T. 10. p. 2. a num. 506.

Quaeres an coniux separatus teneatur aliquando redire ad prius matrimonium. Respondetur teneri redire ad prius matrimonium quando incipit constare non fuisse impotentiam perpetuam et antecedentem sive adhuc sit adhuc dubium potest manere in 2do matrimonio cum legitime nupserit stat possessio pro 2do matrimonio donec constet prius matrimonium fuisse validum. ita phil. loc. c. hoc tamen fieri debet non per parochum sed per vicarium vel Episcopum seu magistratum Ecclesiasticum parochus enim non habet iurisdictionem in foro externo. F. 2

Quæstio 8va.
De
Raptu Mulieris ut impedimento matrimonium
Dirimente

Raptus puellæ vel viduæ aut Corruptæ tunc fit, si illa de loco in alium locum matrimonii causa per vim invitam abducitur et est raptus iste duplex. 1. si ipsa mulier invita abducitur. 2do. si abducatur invitis parentibus vel illis qui eius curam habent. ita colligitur ex capitulo raptoribus c. 1. Sanc. l. 7. D. 12. n. 2. Conin. D. 31. a. unico d. 6.

Dicendum est igitur inter raptorem et raptam quamdiu in potestate raptoris est matrimonium esse nullum et invalidum si vero rapta in loco libero constituatur et puella sponte nubere velit raptori, tunc valebit matrimonium, nihilominus tamen raptor ipse et omnes ipsi dantes consilium auxilium favorem ipso iure excommunicati sunt ac perpetuo infames et clerici vero si et ipsi eiusmodi facinoris participes sint de proprio gradu decidunt id est deponendi sunt ad hæc tenetur raptor raptam (sive eam in uxorem ducat sive non) decenter arbitrio iudicis dotare, sed poena hæc non obligat nisi post sententiam iudicis quod idem dicendum est de poena infamiæ et depositionis nec excommunicatio est reservata. Vide Trid: sess 24. c. 6.

ut autem hoc impedimentum et poenæ raptui taxatæ incurrantur requiruntur sequentes conditiones. primo ut foemina de loco in locum per vim abstrahatur nec sufficit si per vim in agro opprimatur (hoc non erit stuprum) et per passus aliquot trahatur vel ex cubiculo in aliud rapiatur ut commodius opprimatur sed debet ex una domo in aliam vel ex uno loco distincto in alium locum rapi tunc erit talis vere seu raptus et qui tales poenas incurrant. ita Sanc. l. 7. D. 13. n. 7. Conin. D. 13. n. 7. et communiter contra alios. debebit femina rapi a viro. 2da conditio est ut vir foeminam invitam trahat nec non sufficit solis parentibus vim inferri si puella consentiat etiam blanditiis et donis vel si invitis parentibus volens abducatur, ita Sanc. n. 13. 3tia est, ut rapiatur ad matrimonium si non rapitur ad libidinem explendam non oritur hoc impedimentum et ut rapiens talem puellam ducere in coniugem, antequam nondum tuto loco constituta sit ita Sanch.

·E.·

non raptus autem necessario raptus physicus sed sufficit mandasse raptum ex probabiliore sententia debet enim moraliter saltem concurrere ad raptum iubendo, suadendo, nec non sufficit eam ab aliis rapi, etiamsi alter sciverit hunc raptum fieri item si ab aliis raptam iubeat ipso detineri, valide cum ipsa matrimonium contrahit quia raptus caeteris matrimonium dirimens consistit in abductione puellae non in detentione incurrit autem raptor has poenas etiamsi postea matrimonium cum illa in loco libero constituta ineat quia istas poenas incurrunt antequam matrimonium inire possit.

Ceterum talis raptus non est si quis sponsam suam rapiat hoc modo quia habet aliquod ius in eam cum qua sponsalia iam contraxit ubi docet Sanchez L. 7 D. 13 n. 15. Sporer et alii. Si foemina per vim abducatur non ad matrimonium sed ad servitutem non erit raptus sed plagium sed nec is has poenas incurrit qui proprio motu aliquam rapit ut alius cum ipsa matrimonium contrahat, atque hae matrimonii impedimenta hucusque recensita incurruntur etiamsi invincibiliter ignorentur ita non fieri solet in legibus irritantibus aliquem contractum ut communiter tradunt Doctores in materia de Legibus: Q. an papa possit dispensare in impedimentis matrimonii dirimentibus.

Quaestio 19na.

An
Papa possit Dispensare in impedimentis matrimonium Dirimentibus

R. in nullo impedimento matrimonium iure naturae dirimente potest aut solet dispensare Papam patet ex praxi Ecclesiae nullus non hactenus papa in tali impedimento iuris naturae dispensavit unde nunquam dispensatum est cum Indis ut plures uxores retineant, sed debeant si ad fidem Catholicam convertantur vel primam uxorem retinere vel eligere unam ex pluribus quam maluerint. ita Reiffenstuel et alii. Porro in aliis impedimentis dirimentibus solo iure Ecclesiastico inductis potest summus pontifex eaque ordinarie solus dispensare, dispensat autem valide etiamsi non habeat causam iustam dispensandi licite autem dispensat cum causa iusta subest dispensandi licentia desit. Attamen qui tradunt Papam etiam sine causa iusta licite dispensare ita Pirhing(?) de Dispensatione L. 3 n. 5. Salutang Reiffenstuel et alii quia Papa est supremus princeps in rebus Ecclesiasticis, et sicut sibi reservavit in poena constitutiones ita sibi soli reservavit eorum dispensationem legatus tamen apostolicus non potest dispensare in impedimentis dirimentibus quia legatus ex communi DD: non potest plus in dispensando ultra terminos suae Legationis quam Episcopus in sua Dioecesi. F. 3.

Q: an Episcopus possit dispensare in impedimentis matrimonium dirimentibus

Quæstio 20ma

An Epus possit dispensare in impedimentis matrimonium dirimentibus

R/. 1mo alleguando possit Epus dispensare in istis impedimentis tunc se-
quando impedimentum est occultum et matrimonium publicum nec coniuges possunt separari
absque magno incommodo vel scandalo nec datur facilis accessus pro petenda dispen-
satione ad summum Pontificem ob paupertatem coniugum vel ob locorum
distantiam, ob incontinentiæ periculum, et quod differri non possit dispensatio
vel ob similem causam, ita Sanchez L. 2 D. 40 n. 3. Less. L. 2 c. 40
n. 127 Conink D. 33 n. 36. Barbosa pagina 319, allegatione 32 n. 8.
ratio est quia incredibile est Papam velle tali casu sibi retinere ejusmodi
dispensationem cum gravissimo animarum damno deinde talis dis-
pensatio fieri potest ab Epo in aliis materiis, ergo etiam in ista, merito
etiam DD. præsumunt Papam dare licentiam ne gravia scandala
generentur, ne animæ illaqueentur perpetua fornicatione, ne [illegible]
notabilis infamia accedit quod sæpe timenda sit discordia inter
familias si pateat crimen.

Dixi si non detur facilis accessus, quod intelligi debet [illegible]
vel similibus circumstantiis, certo enim sit facilis accessus quo ad unam
circumstantiam ad Pontificem, vel quo ad iter, si tamen causa non possit
proponi Papæ sine infamia vel periculo gravis mali tunc potest Epus
dispensare, qua de causa raro tenetur aliquis in curia Romana dispen-
sationem per alios procurare si impedimentum occultum explicari debet, sibi
etiam per se ipsa innotescat, potest autem Epus dispensare ob causas prædictas
non tantum quando adest unum impedimentum sed etiam quando adsunt plura
in eodem matrimonio. porro impedimentum tunc censetur esse occultum quando
idem non constat publice vel quando persona non laborat publica infamia
vel quando non est deductum ad forum contentiosum, ita Sanchez L. 2,
quamvis Epus possit etiam dispensare si prædictum impedimentum etiam
publice [illegible] constet modo alia necessitas id requirat sicut idem
facere potest in aliis quos notavimus ubi videre est de absolutione Epi
in Censuris. limitant aliqui hanc sententiam modo sint matrimonium
contractum sit bona fide et præmissis denuntiationibus [illegible]
[illegible] et plures alii apud Sanchez L. 2. D. 40 dicunt non requiri

bonam fidem in contrahentibus sed Episcopum dispensare posse etiam si uterque sciat mala fide contraxisse quod omnino in consuetudine etiam crassa ignorantia contraxit non dicitur mala fide contrahere atque haec de dispensatione impedimenti dirimentis post matrimonium cum initum et contractum.

R: ergo posse Episcopum dispensare etiam in matrimonio nondum inito ob similem necessitatem ut si mulier nunc accedat ad confessionem et reperiatur in ea impedimentum dirimens matrimonium et nuptiae iam sint paratae eodem adhuc die celebrandae. Q. an Vicarius possit dispensare in impedimentis matrimonii.

Quaestio 2ima.

An Vicarius possit dispensare in impedimentis matrimonii

R. non potest nisi expresse et specialiter hoc illi committatur ab Episcopo cuius est Vicarius ratio est quia extra ordinarium non committitur nisi exprimatur potest tamen Episcopus etiam aliis hanc potestatem delegare si specialiter velit quia Episcopo ordinarie convenit haec potestas et potest eam alteri delegare nam oeconomus Episcopi potest in praedictis impedimentis dispensare posita necessitate quia est ordinaria eorum potestas. Ceterum in dubio an res exigat dispensationem potest Episcopus dispensare uti docet Diana V. dispensatio numero 1 imo non est necessaria ulla dispensatione in tali dubio quia possessio stat pro libertate sicut necessaria quando probabile est nullum impedimentum subesse ita Salas tomo 1 Tract. 3. D. 6. Diana ... num. 50. Diana V. dispensatio. nec tenetur Episcopus dare sumptus pauperi ut suum ponerem adeat pro dispensatione impetranda etiamsi facile tales sumptus dare ei posset quia utilius opus illos in alia impenderet vide Dianam V. dispensare.

Quaeres quomodo monendus sit poenitens de impedimentis matrimonii. R. illos poenitentes monendos esse de impedimentis matrimonii contrahentibus qui invalide contraxerunt ex culpabili ignorantia secus si contraxerint cum invincibili vel probabili ignorantia, quando nullus speratur fructus ex admonitione vel timetur scandalum infamia damnum (modo non oriatur damnum boni communis hoc non praefertur bono privato quod tunc fieret si populus sciat impedimentum et scandalum inde sumat) ratio est quia tunc moniti minime ... peccent peccare si scienter matrimonium ... nullum adhuc tamen matrimonio uterentur. dirimentibus

Hoc impedimentum dirimens etiam occultum ubi verum ... tametsi publice petat matrimonium aut neget impedimentum subesse quod tamen subesse novit Parochus ita Sanchez L. 3. D. 15. n. 11. Excipe nisi iubeat Episcopus tunc non potest et debet assistere Parochus ut docet idem Sanchez L. 3. D. 15. si autem tale impedimentum novit ex sola confessione non potest illi negare matrimonium nisi commode possit petere licentiam loquendi extra confessionem quia non debet uti scientia confessionis ad agendum vel omittendum aliquid extra confessionem quod confitenti consultum F. E.

erret et a tot contra sigillum confessionis ita docet Bonacina c. 3 puncto ultimo n. 13 et 14. Laym. c. 27. n. 7. hac de Sacro matrij sufficiant. Appendix ad Sacrum matrij de peccatis luxuriae. §3. de concubinatu et incestu

APPENDIX

Ad

Sacramentum Matrij De peccatis Luxuriae.

Paragraphus Primus.

De

Concubinatu et Incoestu.

In hac appendice ea tum proferemus quae confessario scitu necessaria videbuntur, turpia quidem illa et honestas aures vulnerantia quapropter hic illud apte recitetur: omnia munda mundis.

Concubinatus est frequens et consueta fornicatio cum eadem persona ita Toletus L. 1. C. 27. Clerici concubinarij licet gravissimis poenis multo afficiendi sint juxta Concili: Trid. Sessione 25. Capite 14 de Refo: tamen nullam poenam incurrunt unde a quovis absolui possunt etiam si notorij sint concubinarij modo rite dispositi sint et parati concubinam deinceps eiicere aut vitare ita Suarez Thomo 4. D. 31. Bonacina c. 4. puncto 14. n. 18. et alij.

Incestus est copula carnalis cum cognata vel affine usque ad quartum gradum loquendo de illis personis quae natae sunt ex legitimo Thoro, ad secundum vero gradum loquendo de ijs quae natae sunt ex fornicatione seu Thoro illegitimo. Incestus etiam est ille congressus qui fit cum consanguinea sponsae seu uxoris in primo gradu ex quo oritur publica honestas ita Phil: Tra: 30. n. 102. huc etiam revocatur violatio cognationis legalis quando peccatur cum ijs qui sunt nostri cognati adoptivi seu per adoptionem item violatio cognationis spiritualis quando carnaliter peccatur cum ijs quorum vel quarum patrini fuissemus in Baptismo aut Confirmatione quia peccare cum istis personis naturaliter vel spiritualiter nobis coniunctis addit novam speciem Luxuriae contra reverentiam sanguini debitam vel contra pietatem ex naturali vel Ecclesiastico praecepto quae species prodenda in confessione semper exprimenda. ita San. Vide Luxuria Sanchez L. 7. D. 5. n. 9. — Etiam id in hoc peccato diligenter notandum est non dari in coitu proprie dictum et consummatum legibus cum cognata vel affine ultra quartum gradum

copulam carnalem ita exerceret ut tamen semen extra vas muliebre non emitteret
sed extra effunderet tale non peccatum non est proprie incestus quia ad sui consum-
mationem necessario requirit emissionem seminis, est tamen proprie loquendo peccatum
pollutionis contra naturam et improprie tantum incestus. Unde hoc modo peccans
non incurreret casum reservatum quoniam de facto nullus incestus sit consumatus
consumatione generali ratione, neque affinitatem contraheret cum consanguineis
personae hoc modo a se violatae et consequenter non induceret impedimentum matrim.
Ratio est quia lex puniens delictum vel reservans requirit ut delictum
sit consumatum in sua specie copula autem quae fit sine emissione seminis
in vas naturale non est proprie incestus nec actus consumatus in specie incestus
sed est potius peccatum mollitiei seu pollutionis contra naturam ut dixi quod praeter
malitiam peccati contra naturam habet etiam malitiam incestus sed inconsumati
et improprie dicti in confessione tamen necessario exprimendam ita Bonacina q.
pun. 16. n. 2. philip. T 30. n 106.

Quaeres. an omnes incestus in quocunque gradu commissi sint ejusdem speciei.
R. esse probabile valde sententia omnes esse ejusdem speciei in quocunque gradu vel linea
commissi sint (quamvis alii aliter sentiant de gradibus in linea recta) ita
teneat Caietanus eadem 2da 2dae Q. 154. arto 9. D. Thomas ibidem, Diana p. 3.
Tr. resolutione 31. et verbo circumstantia n 39. ratio est quia omnes prohibentur
notitiam prohibiti sunt a lege humana ob quod prohibiti sunt a lege naturali
scilicet ob reverentiam sanguinis debitam, ab eo tamen desinguntur aliis de-
bitam magis et minus et consequenter non mutant speciem licet necessario
non ponit eo graviorem esse incestum quo gradus est propinquior sed tamen
est circumstantia notabiliter aggravans intra eandem speciem
non necessario in confessione exprimenda. Unde sufficit confitentem se peccasse cum cognata
quae tamen erat affinis vel se peccasse cum cognata spirituali quae tamen erat legalis sive adoptiva
vel se peccasse cum una in 2do gradu cum fuerit in quo nil erat necessario repetendum
et alia confessione quae sententia, posset illis qui volunt aut non possunt propter certam
causam cognitionem foeminae valde propinquam esse cui peccaverint non importare
urgendi sint tales ut nominent gradum cognitionis enim id necesse non sit cum tamen
opinionem istam probabilem esse probabilior et magis tuta sit contraria sententia x cognationis

Paragraphus 2.

De Delectatione morosa

Ut ea bene intelligatur Notandum est differentiam esse inter voluntatem
efficacem et inefficacem. — Efficax est quando quis vult vel vellet opus externum
quod in se est reipsa patrare (ut cum aliquis dicit modo vellem cum ista peccare
si possem) haec voluntas sumit speciem suam ab objecto seu opere externo

in quod tendit sic qui peccat vel vult peccare cum uxore aliena facit adulterium etiamsi mente abstrahat ab hoc quod sit uxor aliena marito suo obligata

— Voluntas inefficax est quando quis opus nefarium nec vult nec vellet reipsa patrare etiamsi facere posset sed tamen opus illud deliberate sibi imaginatus in eoque opere imaginato seu cogitato sponte se delectat. Unde voluntas seu amor iste inefficax appellari solet delectatio moralis gaudium vel complacentia sumit autem speciem suam non ex circumstantiis obiecti seu actus externi sed ex obiecto interno et circumstantiis quatenus repraesentantur intellectui in quadam imaginatione seu cogitatione ut si delector de copula cum hac muliere libera non quatenus alterius uxor est sed quatenus praecise foemina est erit talis delectatio ad fornicationem spectans non ad adulterium. Item si delector de morte patris mei non quatenus malum ipsius est sed quatenus inde mihi paratur haereditas non erit mala delectatio quia circumstantia obiecti ut sic repraesentata non est mala et ita docetur. ita bene docet Carrer D. 5 q. 1. n. 508. Fatetur quoque ita ibidem D. 111. C. 3. n. 52.

Notandum etiam aliud esse delectari de re mala cogitata v. g. de furto vel de copula fornicaria, aliud vero delectari de ipsa cogitatione rei malae hoc posteriore casu obiectum vel materia delectationis non est ipsa res nefaria sed ipsa cogitatio vel cognitio de re nefaria et ordinarie nullum est peccatum delectamur enim talia cognoscere scire vel audire ob confessiones audiendas vel ex curiositate et tunc solum est peccatum veniale curiositatis sicut etiam sequeretur inde desiderare de tali cognitione non nisi est grave veniale per se loquendo adeoque cognitio talis est simul obiectum immediatum alterius cognitionis quasi reflexae sed simul conditio proponens obiectum malum seu inhonestum ita Carrer D. 1. c. 3. n. 507. Dixi per se loquendo nam per accidens potest talis curiositas esse peccatum mortale ratione periculi ut si sciret te per talem curiosam cogitationem esse in manifesto periculo labendi etiam ad delectationem de ipso obiecto nefario. Diligenter autem adverte phantasiam nostram eiusque apprehensiones seu imaginationes et inde motus etiam atque in appetitu sensitivo consequenter esse saepe admodum rebelles ita ut etiam a nobis repulsae identidem tamen recurrant ibique maneant etiam advertente ratione et repugnante voluntate. Ratio est quia phantasia seu potentia imaginativa uti et appetitus sensitivus non sunt despotice subiecti rationi nostrae et voluntati instar servi sed instar civis quia interdum potest tergiversari et reluctari propter hanc est illa vox Pauli apostoli ad Romanos sentio aliam legem in membris contrariam legi mentis meae. Certum quidem ratio turbidis phantasiis et motibus in appetitu surgentibus resistit, etiamsi superare eos non possit et expellere tandem nulla est culpa sed magni apud Deum meriti. Unde confitentes interdum interrogandi sunt an voluntario et libere eiusmodi phantasias admiserint saepe non debite se habent

in confessione etiam[?] reticuerint et nullam in ijs culpam contraxerint vide Lessium l. 4. c. 3. n. 107.

Ex positis discernuntur delectationes de re mala et quasi de re bona vel mala ejusdem speciei cujus est motivum* seu ratio, sive ob quam capitur delectatio, ratio est quia delectatio tanquam actus inefficax sumit totam suam malitiam vel bonitatem a motivo non autem ab objecto externo in quod tendit unde delectatio morosa de morte Pauli si non habetur ex displicentia vel odio Pauli (quae sunt motiva mala) sed quia ex morte ejus spero haereditatem, nullum est peccatum ut recte docent Salmanticenses ipsa tr. 20 D. 1. 3. Bonacina l. c. de matrimonio puncto 5. n. 5. Alij ab hac regula excipiunt delectationem veneream putantes eum qui delectationem veneream habet de uxore Petri quatenus recipit pulchra mulier est non quatenus ejus uxor est, vel qui turpiter delectatur de virgine moniali aut si sit cognata, debere in confessione circumstantiam uxoris monialis aut cognatae speciatim exprimere putant enim delectationes istas simpliciter eo specie dici ob dicta illas circumstantias ita Lessius l. 4. c. 3. n. 123. Sed alij cum Salmanticensibus ipsa tr. 20 D. 1. 2. recte negant istam exceptionem docentes etiam veneream delectationem quando solum est simplex complacentia seu amor inefficax subjecti sumere eandem speciei circa quamcunque mulierem versetur si semper sit idem motivum a quo specificatur quod verissimum est puto unde et eam ante in Seminario qui habet delectationem veneream vel cogitationem malam de foemina quae quatenus est uxor aliena, monialis aut cognata, non committit adulterium internum nec sacrilegium aut incestum sed tantum peccatum mentale quod ab simplicem fornicationem revocatur. aliud est si quis se procederet per eorum libertatem ad voluntatem operis scilicet actum cum ijs patrandi si fieri posset, tunc enim tunc erunt tres voluntates specie distinctae nempe adulterij sacrilegij et incestus proinde in confessione speciatim explicandae aliud etiam est si quis habeat simplicem delectationem turpem de parvulo aut parente, magnatibus nam istae delectationes quantumvis simplices sunt complacentiae specie tamen inter se distinguuntur cum tendant in diversa specie objecta et motiva proinde etiam specialiter confitendae.

Ex dictis sequitur quod delectatio de comedendo carnibus die veneris et eadem in imaginatione tantum non peccare graviter quia hujusmodi motivum non est graviter malum nec Ecclesia prohibet istam delectationem sed tantum realem et externam comestionem carnium die vetito, nihilominus autem voluntatem edendi efficacem ita Salmanticenses tr. 20 D. 1. 5. Contra de matrimonio D. 3. q. 1. n. 110. nec is peccat mortaliter qui laudat scientiam vel sortem suam non de peccato simpliciter et quatenus peccatum est sed modo potius ob dexteritatem, si ars se nobis placere et ingeniosus modus furandi cadendi vel precipitandi

* seu

alterū esse aequo ñ tñ placere obiect ipsū tantū neccidū aut talia proximi ex illo casu provenient de qua re videri pt Lessius de. c. 4. n. 22. onerosum tuulo gravi Santz etiā a pōto illi qd ob bonū finem delectantz de homicidio etiam iniuste facto, de morte patris sui ob haereditatem sibi inde obventurā exitabeatiz et ex te docent Sanctus Ligi itom licite gr complacere deoq ut de solutione eiz Evenienti vel de tentatione nqua tale sib qd sedatum tentationē noctis sc studio in talia agere vel sibi provenire ratio autem horū omiū ē qa delectationes ista sive complacentiae ut sic praecise spectate sumunt speciem suā a motivo sui qd ni propositis casibz semp ē bonum ḡ et ipsae complacentiae bonae erunt. § 3. an delectatio carnalis sit peccatū quando ē voluntaria in causa seu indirecte.

Margin: Et obiect mobilitate obtinendum minime licet neq ut Aplz ait faciamus mala ut eveniant bona

Paragraphus Tertius.

An Delectatio Carnalis sit peccatum quando ē Voluntaria in causa seu indirecte

R. Si actio quam hic et nunc exerceo. et ex qua tanquam ex causa praevideo secuturam naturalem commotionem seu delectationem carnalem si nigam talis actio necessaria vel utilis sit, tunc nullum ē peccatū talem actionem exercere ut si studiosus legat turpia et venerea ut sciat quid agat pro confessionali vel si Sacerdos audiat confessiones meretricum et ni patiatz motus carnales seu venereos nō peccabit modo tales motus et delectationes ei ñ placeant sed consensū prohibeat si autem causa seu actio quam exercet sit curiosa vel ni utilis v. g. aspectus curiosus faeminae locutio vana aut lectio curiosa tum motus carnales et delectatio suborta contra voluntatē erit peccatū solū veniale modo absit periculū consensus vel complacentiae et eadem ratio ē de ipsa pollutione ex tali actione consequente ut infra dicemus.

Quaeres 1. An peccet qui tentam delectationem carnalem aut motus venereos advertens nec approbat nec improbat sed se habet mere negative. R. Auctores docere nullam ē peccatum aut summum veniale tamen illali adesse mere negative se habentes ita Sanchez l. 1. c. 2. n. 13. Caietanus verbo delectatio Angelus verbo Cogitatio n. 2. Mil. T. 21 n. 54. Diana p. 2. T. 17. Res. 25. qa veniale tm peccatum ē f actionem vanam vel venialiter malam praebere causam commotioni venereae vel pollutioni ex ni necessitate causae movere ratio ergo etiam veniale tm qd talem delectationem permittere sive causa negative circa eam liberando se erga eam nec approbare nec improbare nemo gravius peccat nisi agat contra praeceptū grave sed autem nullum ē grave praeceptū nisi hoc nec concubitū hoc autem praeceptū ñ obligat ad

personam concupiscentiam sed tamen non consentit per complacentiam
seu approbationem positivam quia sufficit non consentire seu non approbare
absolute negative seu libere quia abest in tali casu omnis consensus etiam
interpretativus. sed verior ac tutior sequenda est sententia in praxi
quae censet eos peccare graviter solum negative se habere in re tam
lubrica et periculosa putant enim AA. ordinarie periculum esse consensus
vel complacentiae nisi venereis motus positive in proventus positiva
displicentiam a voluntate elicitam optimus autem modus resistendi
ejusmodi motibus carnalibus est si cogitationem ab ejusmodi rebus alio
divertas applicando animum ad alia objecta consideranda tunc enim
paulatim evanescunt uti advertit Lessius L 4. c 3. n 117.
Si adhibeatur non evanescere sed potius augeri motus et tentationem
si multum reluctari conetur tunc laudabiliter permittuntur nunquam
tamen positivam complacentiam praebendo quia tunc actio liberationis
permittendi et haec permissio ex se non est mala prout motus in multis
aliis casibus absque peccato permitti ita docent Philiucius T 21. n 285.
Becanus ita parte 3. c 5. q 5. n 6. Bonacina 9 q. puncto 7.
n 8. Diana verbo delectatio morosa n 2. [illegible] de delectatione
morosa videas et sponsarum.

Paragraphus Quartus.

De

Delectatione morosa Viduarum et

Sponsarum

Delectatio sensualis seu venerea in illicitis personis de actu
praeterito vel futuro natura sua est peccatum mortale juxta communem
et certam sententiam. Ratio est quia haec delectatio sumit speciem
suam a copula apprehensa sub ratione delectabili venerea scilicet
personis puta viduis et sponsis ante nuptias copula carnalis
non est licita pro eo statu in quo hae et nunc versantur ergo nec delectatio
inde resultans quae est illicita ita Sanchez L 9. D 47. n 4. Bonacina
D 4. q. puncto 4. n [illegible] [illegible] venerea quia delectatio de copula apprehensa
non sub ratione venerea sed ob aliam finem vel delectationem non est mortalis
quia hoc motivum est bonum et licitum vel saltem indifferens ita Lessius
L 4 c 3 n 120. [illegible] voluntatem et phantasiam cum suo
appetitu sensitivo quia phantasia et appetitus sensitivus ferunt in objectum
suum vel in se et vel exercent saltem in imaginatione rem

3

potest abstrahere a ratione delectabilis venerea, ac praecise copula
carnalis ut sic apprehensa et concupita est illicita: voluntas autem
talis potest ferri in obiectum postquam intellectus abstraxit malitiam
veneream a copula et ut sic non amplius est obiectum malum et illicitum,
sed etiam delectatio in voluntate non erit mala et illicita quatenus fertur
ad copulam sub ratione bona apprehensa et cognita quia delectatio illa
iam est separata per abstractionem mentis a delectatione venerea
appetitus sensitivi quamvis ordinarie non separetur a rudibus hominibus qui
sciunt has abstractiones facere, sed facile transeunt ad delectationem
veneream et peccaminosam ita Phil: T. 22. n. 299.

Ex his patet etiam discrimen inter desiderium et delectationem
quia desiderium qua tale fertur in rem futuram et absentem, ut
absentem et futuram, delectatio autem tendit in rem praesentem
vel re ipsa vel saltem in fantasia seu imaginatione praesentem
ex quo fit delectationem veneream in sponsis et viduis esse letalem
sicut copula in praesenti est letalis secus est de desiderio quod fertur in
copulam non ut praesentem sed ut futuram quae erit licita ratione matrimonii
uti bene advertit Lessius L. 4. c. 3. n. 120. hinc non peccat qui ustus
quasi speculative solum habet voluntatem efficacem vel propositum aut desiderium
habendi copulam in matrimonio et venerea non iam sed tunc se oblectandi quia
efficax voluntas sumit speciem ab obiecto quod est copula maritalis post
statum matrimonii licita ac honesta est et ipsa voluntas honesta erit accedit
quod ex desiderio circa futuram et futuram tendente ordinarie et naturaliter
appetitus non moveatur ad libidinem sicut moveri solet ex carie ex delectatione
tendente in obiectum venereum ✕ vide plura de his agam Tomo 3 Disp
n. 58. de sponsis. §§. 5. de tactu osculis et amplexibus.

✕ vt procedunt vel
quasi procedunt.

Paragraphus 5tus.

De
Tactu, Osculis et Amplexibus.

Duplicis generis sunt Oscula et Tactus. primo non libidinosi
qui scilicet fiunt ex amicitia more patrio in partibus honestis aut
alteri libidine ob solam delectationem carnem et sensualem quae
in ipsis est ob qualitates sensui tactus bene convenientes v.g.
mollitudinis caloris et similium qualitatum item illi qui fiunt
ex amore fraterno amicitia honesta et humanitate et sicuti
delectabiles circa sensum tactus eadem etiam ratio est de aspectu itam

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

philiutiq Tractatu 30. numero 187. Tales etiam actus
sunt (q[ui] tactus liciti censentur) prehensio manus, contrectio mamm-
ae Cordis amplexus ibi Contactus et gratio pressio Brachij
digitorum intertio lactus pedum per istos tactus nullus sunt peccatum.
vel veniale tantum si nulla libidinosa intentio accedat. ita Lessius
l. 4. c. 3. n. 56. Sanchez l. 9. d. 46. n. 6. et 16. Bonacina
q. 4. puncto vero n. 4. et 15. probatur haec doctrina tum eo quod
inspicere ob delectationem sensualem est tantum veniale, ergo etiam tango cum
(intellige partes corporis honestas) ob eandem delectationem erit
solum veniale, neque tales actus sunt proxima causa libidinis et semi-
nationis nisi accedat intentio veneris et copulae. quod si ita
tangenti partes corporis honestas per accidens oriatur, et consequatur
commotio venerea, reprimi debet vel cohibendum est a facta si sit
in periculo consensus alias non si hoc periculum abest ita Sanchez
l. 9. d. 46. n. 6. phili. T. 30. n. 176. contra hanc doctrinam
ex parte sentit Lessius putans eiusmodi tactus esse libidinosos
quando fiunt ob solam delectationem sensualem quae in ipsis
est sed non recte sic non etiam oscula amicitiae essent mortalia quia sensualis
delectatio non potest ab ipsis separari sicut nec a cibo comesto bene ut Marcantus
in 6to praecepto q. 3. dicit tactus si non sint impudici non esse peccata mortalia
licet sint occasio alicuius motus venerei modo absit periculum consensus
ut ante dixi alias omnes conversatio iuvenum et puellarum esset tollenda
in recreationibus in choreis in colloquiis aliquantum familiaribus cum facile
aspectus mixtis tactus manuum aut faciei attactus, plausibus in valvis
et similia venialia vita currant quibus non nulli motus non infrequenter se se
admiscent sed sine deliberato consensu aut complacentia veneris sunt,
hi tactus et actus veniales tantum quia causa veniales est ita Celatus Auctor.
idem Marcantus in 6to praecepto q. 6. ait probabile esse etiam oscula
solum venialia esse si abrit periculum consensus in ulteriorem turpitudinem
idque tradunt etiam alij recentiores sic a mares et puellae quando invicem
se visitant utantur osculis amicitiae signis dicunt non in se esse mortalia
ut non interveniant quando osculantur cum aliqua sensualitate eo quod decent
ipsos consuescere inter puellas ad ambienda matrimonia et honestas regres-
siones et familiaritatem colloquia eis exhibere neque propterea eiusmodi oscula
statim mortalia erunt quia voluptas ex osculo est captata solum remote
disponit ad libidinem seu voluptatem mortalem quae est copula est quasi
veniales tantum sicut illa quae remote disponunt ad alia mortalia vel libidinem
remote disponit ad homicidium immoderatus haustus ad ebrietatem nec tamen mox
sunt mortalia, ergo nec oscula nisi coniuncta sint cum magno ardore
libidinis et periculo consentiendi seu complacendi in talem libidinem.

ita Mercantius sed haec aliis iudicanda relinquo nam quod quidem sit specu-
latiue in praxi certo vehementius talia cauendae sunt. Vide philiut:
T. 30. n. 179 ubi vehementissimam propensionem in Veneream na-
turae corruptae quae ordinarie periculum consensus creat addit
peccatis auctor experientia constare ex contum plus quam ergo labi
in mortalia per eiusmodi oscula puellarum.

Ex praedictis deducunt non esse peccatum osculari feminas
cum magna sinceritate ob mores eorum cessare communis post esse periculum
venialem quia talia oscula etiam ordinarie fiant sine commotione venereâ
quae si fiant in aliquo ortus despiciendo cum displicentia nec
ideo cessantium nisi quis vero velit ex studio et amore perfectioris casti-
tatis ita Sanchez L. 9 D. 45 n. 13. Porro tactus partium secretarum
toti corporis sunt magis periculosi nisi adsit iusta causa curandi
per morbum vel necessitatem vel sit absit periculum alicuius libidinosi
affectus. Vide philiutius T. 30 n. 194. Excusant a mortali quidem plurimi
ex curiositate mera, loquendo autem de partibus secretis corporis
alieni quidem sed eiusdem sexus sine periculo sequi et pro se patet crederent
tamen auctores a mortali pueros nobiliter si ita se mutuo tangant
ex mera levitate. item illos qui obiter tantum et in transitu vel supernis
tangunt aut vident a longe illas partes etiam feminas si absint
periculum magnae commotionis venereae. ita Auctores supra citati. Sed
de tactibus non libidinosis.

Tactus vero libidinosi sunt soli illi qui fiunt ex intentione
quaerendi libidinem seu delectationem veneream. Phili: T: 30. n. 191.
vel qui fiunt propter delectationem peccati mortalis in materia luxuriae,
vel qui fiunt ob copulam desideratam aut reipsa perpetrandam,
vel denique qui fiunt ob solam delectationem in appetitu sensitivo
et mentis ad libidinem commotis idem phili: Tractatu citato n. 188.
tales censentur esse actus fricandorum et mammarum in feminis, oscula
item impudica morosa cum tali intentione exercita de his constat
esse peccata mortalia. Vide Bonacina q. 4. punct. 9. n. 4. phili:
T: citato n. 192. Sunt autem tactus illi libidinosi eiusdem speciei
cuius est copula ad quam tendunt et ordinantur si ergo ordinantur ad fornicationem
vel per se sonant, solutae erunt in specie fornicationis, si ordinantur ad incestum vel
cognatos erunt in specie incestus. si fiant vel per se sonant eiusdem sexus erunt
in speciei mollitiei vel sodomiae. Sunt in quadam inchoatio illegitimae copulae.
ita Laiman L. 3. S. 4. n. 13. Ex his autem sequitur in osculis et tactibus

libidinosis in confessione explicantur eo specter seu circumstantias ... quibus exceperunt; satis facit autem qui confitetur oscula et tactus libidinosos non expli-cando partem corporis in qua fiunt quia omnia illa oscula et tactus ubi-cumque fiant ex animo libidinoso sunt ejusdem speciei. v: Dianam verbo Tactus: n. 3º. Sequitur ulterius ex dictis (certo sciat de tangi mala et venerea intentione) non peccare si honestam permittat coram aliis praesentibus modo tactus illi ex se et natura sua non sint libidinosi nec fiant in parte corporis notabiliter turpi quia ponat ex iusta causa (nam scilicet tangens infamiam ...) * per se indifferentem qua alter scilicet tangens abutitur pro malam suam intentionem potest ... ipsos actus exercere sine intentione libidinosa. Si vero sint tactus ... de impudicis et in parte notabiliter turpi, tenetur mulier se retrahere et resistere et loco mutare si ... omnino opinio nova sit. ita phi: T: 3. n. 89 ... Bona: ... quae. 9. n. 80. nec tamen tenetur clamando nimium se fatigare quia non tenetur alterius peccatum cum tanto incommodo suo impedire maxime quia illa in tali casu non peccet et tam esse qui ... immineat periculum infamiae et verecundiae. vide Navarrum c. 16. et Dianam p. 5. T. 6. Res: 31. § 6. de osculis et tactibus sponsorum.

*per

Paragraphus 6tus.

De
Osculis et Tactibus Sponsorum.

Dicendum est Imo. Oscula et tactus non notabiliter impudicos inter sponsos excusari a peccato mortali etiamsi intendant delectationem aliquam sensitivam seu appetitus sensitivi quae inde oritur sc: ex osculis et tactibus ipsis non autem ex copula apprehensa seu imaginata, tunc non delectationem illicitam esse sponsis tam supra dicimus ratio nostrae assertionis est ista quia sponsalia sicut sunt matrimonii initium aliquod seu inchoatio ita etiam excusant a mortali hanc delectationem ex osculis ipsis et tactibus exercitam utpote initium aliquod solum remotum copulae matrimonialis. in solutis autem personis quae nondum sponsalia celebrarunt forent peccata mortalia.

S. I.

eadem tractatu de osculis et tactibus sponsorum intelligendum cum haec restrictione si absit periculum copulae vel consensus in copulam aut pollutionem ita Dia: pa 2 T 57 Resol. 21: L 3. 84. n 11. Sanchez L 9: D 46. n 48. Navarrus et Alij. Tactus absolute et notabiliter impudicos nequaquam esse licitos inter sponsos qui sunt dispositiones proximae ad copulam maritalem ac proinde sicut sponsis non licita est copula maritalis ita nec tactus illi liciti ipsis sunt. Vide Sanchez Loco Citato n 51.

Caeterum quando sponsalia contrahuntur sub aliqua conditione et nondum est impleta adhuc non sunt sponsalia et consequenter tactus illi et oscula de quibus supra locuti sumus nondum ijs licita sunt. ita Sanchez L 5. D 7 n 38.

Dices: 2. multo magis licita esse sponsis colloquia mutua et aspectus non valde et notabiliter turpes adeoque etiam voluptas quae reciproce inde hauritur, quibus autem haec et alia supra recensita licita sunt, sunt etiam licitae delectationes et commotiones sensibiles quae ex ejusmodi osculis tactibus et colloquijs imaginatis oriuntur ita Dia: L supra C. et verbo Tactus n 6. Sanchez L 9. D 47. n 6. Ratio est quia tales delectationes sunt de obiecto ipsis sponsis licito, modo absit periculum consensus in copulam vel pollutionem quod ubique subintelligi debet. § 7 de aspectu rerum turpium.

Paragraphus 7timus.
De
Aspectu rerum turpium.

Primo aspectus rerum turpium ob solam curiositatem vel aliam causam quam venereum et lascivum non est nisi veniale peccatum si etiam absit periculum consensus in commotionem aliquam libidinosam si quae inde oriatur in aspiciente, tunc non est mortaliter peccaminosus talis aspectus si fiat cum praedicto periculo ita phil: T 30. n 217. Est autem differentia inter aspectum auditum et tactum rerum turpium quod tactus fortius et facilius moveat ad libidinem quam aspectus vel auditus eo quod incitatio oriatur cum delectatione ac proinde saepe etiam coniungatur cum periculo consensus in delectationem veneream non sic visus vel auditus qui remotius disponunt ad venerem.

Secundo aspectus rerum turpium ob percipiendam inde delectationem veneream vel cum periculo ejus est mortaliter peccaminosus. Math 5. qui viderit mulierem ad concupiscendum

Hinc censetur esse peccatum mortale aspicere copulam duorum hominum vel partes secretas sexus alterius, etiamsi fiant ob solam curiositatem, ratio est, quia talis aspectus per se seu ex natura sua notabiliter turpis est et ordinarie coniunctus cum periculo concitandi libidinem et consentiendi in eam. ita recte docent Sanchez L. 9. D. 46. n. 12. Phil. et alii. Non tamen censetur mortale ab auctoribus si quis suas partes in proprio corpore curiose aspiciat vel etiam in alieno sed eiusdem sexus vel si quis aspiciat copulam brutorum animantium, nam per se loquendo mortalis curiositas non est, nisi accedat sive periculum in aspiciente concitandi in se commotiones venereas aut earum consentiendi, quod ubique subintelligi debet, etiam saepe monui. — Verum in aliis istis actibus cavenda sunt pericula plus aut minus pro cuiusque propensione maiore vel minore ad hoc flagitium, si non cesset periculum venereae commotionis et periculum in eam consentiendi ob frigidam complexionem vel aetatem puerilem aut senilem, minus urget periculum de peccato, in iuvenibus autem qui pullulantem habent sanguinem ordinarie est periculum peccandi in aspectu rerum turpium, unde maxime iis ab his cavendum est, nec facile sibi persuadere debent se in tali periculo non versari propterea, nam ita se ipsos fallant et in errorem culpabilem praecipitent.

Ceterum etiam in hac materia confitendae sunt circumstantiae personarum in aspectu mortali, quia venereus aspectus ad aliquam copulam ordinatus sicut tactus venereus notabiliter eam malitiam seu speciem participabit cuius malitiae seu speciei est ipsa copula ad quam ordinatur. itaque dicendum est an turpis aspectus solutam, coniugatam etc. iunctam et personarum diversitatem, revocabitur aspectus mortalis ad fornicationem, adulterium, etc. ita Bonac: D. 4. punct. ... § 8 de turpi loquio.

Paragraphus 8vus.
De
Turpi Loquio.

Notandum est 1. loquendo de rebus etiam turpissimis (vel scribere et eas cogitare) esse res indifferentes vel bonas vel mala, si fiat ex causa iusta et honesta, ut si fiat tale colloquium per confessionem vel aliam necessariam instructionem. idem dicendum est de scriptione, lectione, auditione rerum turpium. Cita Phil: T. 30. Sanchez L. 9. D. 46. n. 24. veniale autem peccatum est si ista fiant ob vanum finem, iocum, levitatem, curiositatem, artificium poeticum, verborum elegantiam proferendi modus etc. modo esse quia voluptas ex §. 2.

narratione tantum percepta; non autem ex ipsa re turpi est solum remota dispositio ad venerem et levitas movet si ex aliquo ex praedictis motivis talium rerum narratio fiat ita Lessius l. 4. c. 3. n. 63. est ergo veniale peccatum loqui turpia solum ex levitate vel vanitate et non propter delectationem veneream, idemque dicendum de gestibus signis nutibus turpibus factis ob similem vanitatem vel levitatem cautissime tamen in hac re procedendum est ob geminam causam. prima est quia ordinarie periculum est ne ex turpiloquio in veneream delectationem deflectamus quo casu erit peccatum mortale. 2da est quia ordinarie oritur inde scandalum, oritur in pueris adolescentibus cum talia audiunt et facile se trahunt ad similia dicenda et committenda. Verissime dixit Spiritus Sanctus per Apostolum corrumpunt bonos mores colloquia prava, Certum enim est quod venerea colloquia periculosus sit innocentiae scopulus multis amarum naufragiis infamis.

Nota: est 2do. loqui de rebus notabiliter turpibus ob delectationem veneream inde hauriendam est peccatum mortale juxta communem doctorum vide Lessium l. 4. c. 3. n. 63. Phil. T. 30 et alios. audire tamen turpia, Certo non sine mortali peccato ab altero prolata non ideo peccati mortalis est damnandus [illegible] simulata gaudeat ne in verbis libenter aut nutibus iocosis dicentis quia potest gaudere et ridere de artificioso modo proferendi talia absque consensu in veneream delectationem Lessius l. 4. c. 3. n. 63.

Peccant autem gravissime qui repraesentant comoedias turpes, lascivas, et venereas, quia valde multum provocant ad venerem et libidinem spectatores item qui scribunt libros aut cantus turpes componunt haec in suo tempore magna scandala et peccata causant in animis audientium vel legentium unde merito tales libri ab Ecclesia graviter prohibiti sunt. graviter etiam peccant pictores qui suis penicillis nudas feminas vel dianam lavantem, venerem ex mari prodeuntem depingunt haec enim quia summopere ad libidinem provocant multa peccata in aspicientibus causant excipe nisi scriptor aliquis iustam et peculiarem causam habeat talia scribendi puta ad ostendendam rei alicuius veritatem vel ad refutandum ad redarguendum errores ita Phil. T. 30. n. 215. Bonac. d. 4. q. 4 punct. 9. n. 33.

Ceterum videre comoedias quibus se accedens miscentur turpia vel legere libros turpes ob solam curiositatem vel elegantiam compositionis sine periculo saltem proximo est veniale

tm̃ castus tñ amus et   talea quantū stād pt obligatz-
menor illius qđ Scriptura dicit, q spernit modica paulatim
decidet. § 9. de Choreis.

Paragraphus 9nus.

De Choreis.

Choreæ non sunt damnandæ tanquam peccata mortalia maximè quando fiunt publicè vel in nuptiis aut in lætitia publica ubi decentia et urbanitas saltationem requirit quæ in se cum decoro et honestate fieri pt, non sunt ergo Choreæ per se illicitæ et malæ, sed tm̃ per accidens ex abusu vel mala intentione saltantis vel ex probabili periculo libidinis in aliquo ut si saltatio fieret gestu et modo impudico ita phil: T 30 et alij. hinc rustici non sunt prohibendi a Choreis diebus festis modo non fiant ante missam qa alias otio vacarent quod sæpe pejus ē et majorum malorum origo. Deinde tales Choreæ fiunt pro more et consuetudine regionis publicè coram aliis ideoque magna ex parte aufertur libidinis occasio in peccantis a choreis facilius ab lasciviam deflectitur ita Moralistæ ... n. 27. Atqui qa Choreæ sunt conciliatrices benevolentiæ inter adolescentes et virgines unde contrahuntur matrimonia, illæ tollenda tm̃ sunt abusus et modestia Christiana servanda quantum fieri pt. ita phil: T. Citato. § 10 de peccato contra naturam et prima ejus specie.

Paragraphus 10mus.

De peccato Contra Naturam et prima ejus specie.

Peccati contra naturam quatuor species assignantur. 1ma ē Mollities seu pollutio. 2da ē. Sodomia. 3tia imperfecta sodomia viri cum femina in præpostero vase. 4ta ē Bestialitas cum Dæmone vel Bruto. ita phil: T 30. alij putant omnia peccata ista seu quatuor species prohibitas contra naturam 95.

eo eydem speciei ni[mi]rum infimæ, ideoque confessario non magnopere laborandum eo ut interroget poenitentem quomodo contra naturam peccaverit illa alig[uando] apud Dianam vide circumstantia n. 17. sed color et vera est sententia omnia ista peccata inter specie differe eo ideoque in confessione necessario exprimendum quo ex hic quatuor modis peccatum contra naturam acciderit habeat enim omnia inter se specialem et notabiliter diversam turpitudinem seu repugnantiam cum natura naturali maxime quando fiunt cum bruto vel diverso membro aut subcubo, singulas species breviter declaramus quantum hoc instituto sufficit et necessitas requirit.

1. Prima ergo species est Mollities seu pollutio voluntaria, quæ tunc fit cum semen generationi prolis destinatum effunditur extra vas sine copula naturali viri cum fœmina potissima difficultas est an mollities sit peccatum si indirecte tantum volita sit id est in sua causa quando scilicet fit aliqua actio ex qua aliquis prævidet pollutionem naturaliter secuturam etc. R: si actio illa seu causa sit necessaria utilis vel honesta, cum ex ea sequens pollutio prævisa non erit peccatum nec tenetur eam actionem omittere ob pollutionem prævisam (modo directe ei non consentiat aut sit periculum proximum consentiendi) quia tunc censetur naturaliter provenire ut cum patiamur potest quam agamus et quia non est intrinsece mala (saltem quando est involuntaria) sicut homicidium et mendacium, consequenter non est cum tanto rigore vitanda per alternitatem natura unde etiam per se vi et ordine naturæ sæpe expellitur semen. ita Bona: de matrim. c. 4 p. 20. n. 4. Fagnez in 6 de D. 11 5. c. 6. n. 9. si vero causa sive actio ex qua sequitur pollutio alioquin sit tantum venialis in genere luxuriæ vel mortalis sed in alio genere v.g. vo: ebrietatis (sequitur non saepe pollutio ex ebrietate et intemperantia) tum censetur illa causa tantum remota dispositio seu per accidens ad pollutionem consequenter dare talem causam vel exercere talem actionem erit etiam veniale tantum peccatum ratione pollutionis precise etsi sit mortale ratione ebrietatis. secus est si pollutio proveniat ex causa mortaliter luxuriosa ut si aspectus notabiliter turpes et tactus exerceat cum fœmina, vel si deum indulgeat cogitationi turpi cum delectatione morosa etiamsi turpes motus insurgant, non est dubium quin pollutio ex tali actione et causa subsecuta sit peccatum mortale quia sunt causæ et actiones per se influentes in talem effectum.

Ex his colliges non esse venialiter graviorem illam pollutionem quae sequitur ex agitatione itineris vel ex equitatione aut similibus casibus quia hae causae seu actiones sunt per se honestae, necessariae vel utiles, ita recte docent Sanchez L. 9. D. 45. n. 8. Bonacina Q. 4. punct. 10. n. 8. et alii. Neque etiam illa pollutio mortalis est quae sequitur ex ebrietate et crapula, ex aspectu vel alloquio foeminae per se honesto, ex situ corporis quem assumpsisti ut commode et quiete dormires, ex lecto calido vel cibo piperato, ex tactu uxoris seu foeminae in nuptiis. Ita Phili: T. 30. Lessius L. 4. c. 3. n. 100. Navarrus c. 16. n. 8. Intellige autem obiter debet etiamsi praevideatur pollutio ex tali causa vel actione secutura, quia in omnibus istis et similibus casibus est causa tantum remota et per accidens, quae scilicet habet alium effectum et commodum praeter pollutionem praevisam quam non tenemur propterea evitare. Hinc licitum est medicinam sumere, non quae directe expellat semen vel ad pollutionem incidat, sed quae expellat aliud malum ex corpore, etiamsi cognoscitur antea et per accidens sequatur pollutio, modo ea non intendatur sed displiceat quod utique subintelligo habet. Ita Bonac: Q. 4. punct. 10. n. 11. Item licitum est pollutionem iam inceptam ex causa iusta vel etiam ex peccato pati et permittere non resistendo per violentum conatum corporis adhibitum modo non placeat sed in animo displiceat, ratio est quia in tali casu sine valetudinis detrimento impediri non potest, ita Phili: T. 30. sub verbo Luxuria Numero 11.

Ceterum omnes pollutiones quomodocunque fiant sive per turpem aspectum sive per tactum, sive per cogitationem turpem cum morosa delectatione sunt eiusdem speciei, adiungi tamen per accidens possunt alia peccata diversae speciei, ut si quis simul affectum seu voluntatem habeat peccandi cum soluta erit fornicatio interna, si cum uxore aliena erit adulterium internum. Q. 4. vide 11 de Sodomia.

Paragraphus Unus.

De Sodomia.

Sodomia est peccatum contra naturam quo ex affectu ad indebitum sexum vir cum viro vel foemina cum foemina concumbit alter in alterum turpitudinem operante cum effusione seminis. Est autem hoc flagitium gravissimum et teste legum Caesarearum flammis expiandum, unde per antonomasiam vocari solet crimen nefandum, ita communiter. Apud Phili: T. 30. n. 159. huic sceleri coniunguntur etiam alia peccata per diversitatem complicis, unde etiam in hoc peccato confitendae circumstantiae G. T.

persona cum qua peccatur sodomitice an sc: coniuncta fuerit cum persona cognata, cum coniugata, cum sacra est ita plures: T 30. n 564. Sitque peccatur cum cognatis sufficit dicere in confessione peccavi sodomitice cum cognato vel affine nec in gradus consanguinitatis vel affinitatis inducunt diversam speciem sed circumstantiam notabiliter aggravantem intra eandem speciem ut supra diximus ex probabili sententia, ergo verum Notandum affinitatem proprie loquendo nunquam oriri nisi ex copula naturali viri cum foemina emisso semine utriusque vel si non etiam foemina seminet non contrahitur affinitas teste Sanchez de matrim. 05. n 18. Diana pa: 4. 12. Re: 43. unde Bonacina: de matrim. pun: 33. dicit per sodomiam non committi incestum nisi in gradu inter naturales quoniam scilicet ipsa natura prohibet commisceri nisi se carnaliter miscuit: reliquos gradus a iure positivo seu humano introductos non esse in confessione exprimendos qui lex Ecclesiae inducens in hos gradibus prohibitis incestum non se extendit ad extraordinarios concubitus qui sunt contra naturam sed solum ad naturales et ordinarios qui fiunt inter virum et foeminam servato legitimo vase, denique in sodomia non est explicandum qui agens qui patiens fuerit ut docent multi AA: apud Dianam verbo circumstantia. Nec explicandus est sexus utrum scilicet cum foemina vel cum altero viro sodomitice peccaverit sic nec diversitas specierum animalium in bestialitate exprimenda est cum sufficiat dicere toties peccavi in sodomia toties in bestialitate v: Diana p 3. T 3. Res: 2. § 12 et ultimus de bestialitate.

Paragraphus 12mus.
De
Bestialitate.

Bestialitas ut iam supra dixi est commixtio carnalis cum viventi alterius speciei v: g: cum bruto vel Demone ita Bonac: q. 4. p. 12 n 1. est flagitium turpissimum et ipsum rego pessimum. in confessionem est exprimendum quale animal fuerit cum quo peccatum est ut paulo ante dixi quando autem fit cum Demone hoc peccatum in forma animalis vel hominis apparente (saltem non cum illo fieri non potest hoc scelus) cum sit merus spiritus) additur simul aliud peccatum diversae speciei contra Religionem nempe peccatum superstitionis ob societatem cum Demone inito Dei inimico quod crimen utique diversum est a peccato Luxuriae contra naturam,

Cetera non omitte affinitas vel quod idem est non committitur in coitu que
tali concubitu cum Demone aparente in forma cognatae ut recte
habet Bonacina L. q. pu: 11. n. 10. et tamen eo in coitu utrumque quo ad
affectum peccandi cum cognata si a etiam adulterium internum committitur
quando Demon aparet in forma uxoris alienae et sic de alijs. ita Bonac.
cit. punct. 11. n. 6. phili: T. 30. n. 182. de cetero sunt ver bestialitatis
eiusdem speciei neque ex parte sexus in bestijs aut saltem mutatis speciei
quia unum idemque motivum est scilicet bestia ita dia. verbo Luxuria n. 6.
Haec in gratiam Confessariorum pro confessione ritte administranda
sint dicta, Caute Bono fine et Cum Timore Dei.

~ Legenda. ~

DISPUTATIO SECUNDA.

DE

Sacramento Eucharistiae.

Plurima sunt in hoc Sacro omnium Excellentissimo, quae ad specu=
lationem pertineant, ac proinde non ad nos sed ad Scholasticos pertineant,
nos pauca ea solum attingemus quae in usum et praxin fidelibus veniant,

Quaestio Prima.

De

Praecepto Eucharistiae Divino et Ecclesiastico.

Not: est 1. qui communicavit in parasceve, vel alio die, et deinde post
octo vel decem dies incidat in morbum letalem, non tenetur necessario iterum
Eucharistiam sumere pro viatico, etsi id laudabile sit et expediens:
ratio est quia praeceptum de sumendo Eucharistiae viatico in eodem morbi
iam impleverat et quo ad substantiam implevit quando nuper primum digne
communicavit, ita Lei: L. 4. Tr: 4. c. 5. n. 4. et alij. imo sunt

nonnulli DD: ut Caietanus verbo coīo Sra v Eucharistia, n ij. q absolute dicunt eum mortaliter n peccare, q cum in paschate aegrotans cōicavit, superveniente mortis periculo sacram cōionem sumere neglexit, etiamsi comode eam obtinere poest, quae quidem sentia utrinque probabilis a Suarez, Henri: et aliis ttis merito rejicitur. ad hoc tn ista doctrina subserviire poterit ut discrete abuentibus lai: ut defunctus qui talem omissione sacri viatici de heresi suspectus eo n debeat nec sana sepultura et suffragijs Ecclesiae privari. — porro q aegrotus iam semel cōicavit n tenetur saepius eodem morbo durante cōicare, etiamsi saepius incidat in periculum vitae. Ita Coninc. D 80. n 53. Laij Loco supra citato.

Not: 2. Ex praecepto Ecclae tenetur ōes fideles Eucharistiam sumere a Dominica palmarum ad dominicam in albis, ut aperte habet in capitulo ōis utriusque sexus, pt tn Epus Parochus vel etiam Confessarius hoc tempus ex iusta cāa ulterius prorogare vel etiam anticipare, ie n hoc facere iura concedunt ut docet Marcantius de Euch: 14. c 3. q 3. Henr: l 8. c 5. n 1. si quis etiam ex culpa et negligentia sacram Euch: sumere omisit in periculo mortis, vel etiam in paschate n tenetur postea supplere, et sacram cōionem accipere tametsi comode poest sed pt expectare usque ad pascha sequentis anni ita docent Granadus p 3. contro 6. t 5. 10. D 4. n 4. apud Dian: v coīo n 5. quae sentia licet probabilis sit, contraria tn longe probabilior videtur. quam tenent Bonacinas Suarez. Coninc. Lugo et alij, videlicet talem cōionis neglectorem teneri postea praecepto cōicandi satisfacere cum primum comode fieri poterit et certe sat frigidissimus Christiani, q id facere omittit, tametsi n teneatur, iuxta priorem sentiam, id autem longe certius e neminem teneri praevenire sacram cōionem etiamsi praevideat se paschali tempore fore impediendum a perceptione Eucharistiae, ita Azor: Suar: et alij, apud Dia: v coīo n 7. ratio e, qa praeceptum cōicandi tunc nondum obligat, q n tenetur illud implere quando sacra cōione sic praevenisset et postea praeter opinionem sublatum impedimentum cōicandi in paschate teneretur rursum cōicandi, idem Laij L 5. T 4. c 5. Lugo S 4. n 78. negat tn Diana citans pro se etiam alios ttas praeceptum annuum cōicandi in paschate impletur etiam per cōionem sacrilegam, ut habet cōis sentia, ratio e, qa Eccla tm praecepit actum externum et finis praecepti n cadit sub praeceptum adeoque indigne cōicans satisfacit quidem praecepto Ecclesiastico, ut dixi n tn praecepto Divino iqa Eccla tm substantiam praecepit, id e sumptionem Euchae Christus autem etiam praecepit modum id e dignam sumptionem in statu gratiae.

Notandum. hac com[muni]one paschali, sicut debet apud proprium sacerdotem seu parochum vel collegiatae ex capitulo utroque, seu ex privilegio tantum vel consuetudine licitum est com[munic]are in Ecclesia matrice diaecesis, ita San[chez] l. 3 D. 23 n. 17. item viatores peregrini mercenarij qui alibi locorum laborant, vel tantum transeunt possunt ibidem com[munic]are in pascha ita declaravit Eusebius Fag[undez] apud Sanc[hez] loc. cit. qui addit posse tales peregrinos com[munic]are etiam apud ordines mendicantes in ipso festo resurrectionis imo posse quos com[munic]are in paschate apud mendicantes, ut satisfaciant Ecclesiae praecepto, aliter frustra esset privilegium his ordinibus a sede apostolica concessum ita Navarrus c. 21. n. 57. Sa v. Euchar. n. 10. Suar. et alij. excipiunt tamen solum diem resurrectionis, sed alij nec istum diem excipiunt per privilegium ordini S. Hieronimi concessum, ita Bela p. 4. casu 9. et alij apud Dianam v. regularium, ut videre est apud citatum Dianam v. regularium, in administrando sacramento n. 60. Sequitur. quae dispositio necessaria sit ad Eucharistiam suscipiendam ex parte animae.

Quaestio 2da

Quae Dispositio necessaria sit ad Eucharistiam percipiendam ex parte animae.

Qui digne et licite accipit Eucharistiam sumere debet esse in gratia Dei et si habeat peccatum mortale debet prius confiteri, ex antiquissimo Ecclesiae praecepto (imo aliqui probabiliter existimant hoc praeceptum esse Divinum) ita navarrus c. 21. ubi apostolus dicit probet autem se ipsum homo et sic de pane illo edat, ubi etiam trid. sess. 13. Canone 11. probationem autem illam consistere in confessione sacramentali docent plerique DD. Saltem confirmat ipsa Ecclesiae praxis, et consuetudo excepto tamen casu quo quis potest com[munic]are vel celebrare omissa confessione quando scilicet adest necessitas com[munic]andi vel celebrandi et simul deest confessarius, ita Trid. sess. 13. cap. 7 quo casu sufficit contritio per quam peccator sufficienter restituitur gratiae Dei ut digne com[munic]are vel celebrare possit, Fag. t. 4. n. 220. et sequentibus porro copia confessarij tunc deesse censetur, si imo quando adest quidem confessarius sed illi non possunt integre confiteri ob casum reservatum, ob damnum ob infamiam quae frangere solet sigillum confessionis talis a confessarius

censetur esse nullus ita Sacrez D 32. n 10. Præpositus c 80. n 17. Secundo censetur confessarius deesse quando illum accedere non potest ob infirmitatem ob difficultatem itineris ob angustiam temporis, ob præsentiam aliorum ob periculum majoris peccati ita Coninc. c 80. n 19. et 23. Item si præter præsentem expectetur alius cui magis tuto ac devote confitearis vel qui sit tui ordinis ita Silvester Verbo Eucharistia c 19. prosella Armilla apud Phili: T 4. n 13. qui tamen addit contrariam sententiam probabiliorem esse et vere certam cum Suarez Tomo 3. D 66. S 4. scilicet in tali casu non expectandum esse alium confessarium sed præsenti sacerdoti confitendum esse ante communionem.

Necessitas communicandi vel Celebrandi quando ... si non potest omitti communio vel Celebratio sine infamia aut scandalo ut si sacerdos jam vestitus sit publice vestibus sacris, si missam jam inceperit neque non debet vnquam in altari constitutus confiteri vel alium audire confitentem vel ab ara recedere etiamsi celebrans recordetur se esse excommunicatum aut in Peccato mortali vide præpositum l: supra c: Reginaldum L 29. n 105. Bona: D 4. q 6. puncto 3. n 15. ibi multi tamen esse docent etiamsi sine nota infamiæ aut scandali in altari confiteri, post ut hoc in honorem continuandi sacrificii Suarez D 66. S 4. quamquam multi AA: contrarium teneant videlicet talis sacerdoti etiam in altari confitendum esse si id fieri possit citra scandalum aut infamiam. Excusatur etiam sacerdos a confessione quando celebrare debet ex officio vel ex paupertate non valeat aliqua se sustentare vel ut alii audiant sacrum in die festo vel quando celebrandum est pro ægro communicando pro nuptiis pro defunctis et Confessarius libere commode non potest ita Phili: T 4. n 216. adducuntur alii alios casus, ut si quis nolit interrumpere consuetudinem communicandi aut Celebrandi vel diu communicaverit aut missam dictare ut videre est apud Dianam V: celebratio missæ. item si speret inde magnum fructum magnum sentiat affectum vel sit magnum festum v: g: Nativitas D: etc: ita Silvester Armilla Fabienus Rosella et alii Doctores præcipue Suarez merito hos casus ex consilio improbant. quia tridentinum expresse requirit necessitatem communicandi aut Celebrandi qualis non apparet in casibus citatis ultimis allatis ita docent Suarez D 66. S 4. phili: T 4. n 215. Dicit quidem Silvester V: alienatio c 16. ... et utile in vita Epi... seu idem esse sed parum probabilis est hæc. Rursus si ... laicus post confessionem factam jam sit in via ad Eucharistiam percipiendam, recordetur

autem uniq pcci mortalis qd oblitq e confiteri, n tenetq inde recedere si eo dici n post absq nota infamiae aut scandolo ita nauarq phili: Reginaldq Card. Lugo et alij imo etsi talis Laicq poct recedere et confiteri absq scandolo aut infamia n teneretq eo facere qa tam e intrinsecatq et probatq p confessionem praemissam stitq alteoram ita docent Henr: L. 8. c. 6. n 3 et 5. Reginaldq L. 22. n 50 d. apud Bonazina D. 4. q. 6. puncti. n 17. quqm contraria sentia longe probabilior et in praxi absolute tenenda sit.

Ceterum quando sacerdos aliqs in necessitate coicauit vel celebrauit sacramentali confessione n praemissa ob defectu confessarij tenetq eo potea statim aut quam primum comode pt confiteri ita expresse mandat Tridentinum sess: 13 c 7. istud Statim seu qm primum dicit Sanch: L: D 3i n 14 dicare tres dies iuxta legem sinalis codice de iudicijs sed alij Att: dicunt sentu eo verbo tempore confiteatq talis sacerdos ne contingat eum iteru celebrare absq confessione sacramentali praemissa vide varuade T 3. L 5. c 8. 29. imo aliq dicunt eo tm admonitione uti Vilalogos Ledesma apud Dianam p 2. T 2: 14. Res: 60. qd tn videtq falsu et contra mentem tridentini proinde in praxi n admittendum eo. q 3. de dispositione ad Eucharistia ex parte corporis.

Quaestio 3tia

De

Dispositione ad Eucharistiam ex parte Corporis

Accedens ad Eucharistiam debet ee ieiunq ita ut post medium noctis ab ictu duodecimae horae nil sumpserit p modu cibi vel potq etiamsi ipsum qd sumpsit non p vomitum reiiceretq ita Suarez D 68. Lx Thomas. phili: T c. n 232. putant autem aliq horam moralitq durare usq ad ultimum ictum horae 12. de qua re vide eos q e Diana v: icunio. n 2.

Porro hoc ieiunium ad Eucharistiam requisitu n violatq dirigendo os vel ster surculum gustando et non trajiciendo, p modu saliuam aliqd deglutiat etiamsi aquam quantum capit, putamen ut inciso ructamen in advertenter p modu saliuae deglutiret ut Rodariq apud Dianam v: communio. n 33. nec violatq q religar ex dentibq saliuam humorem ex celebro descendentem aut sanguinem deglutq dedudit qa haec n sumuntq p modu cibi deberent n eo extrinseco ori in poni et qdem post mediam noctem vide Laiman L 5. T 4. c 6. n 19. Coninc q 80. n 47. sed nec ieiunium violare censetq q comedit cartam ligni iuxta Dian: v: coio. a numero 31. solq a cibq aut potq qualis n e lapis cera et similia imprcbit contra Teste Sanchezio. Qui dubitat an aliqd cibi vel potq traiecerit in stomachum pt dubiu deponere et coicare vide Lai: L i T.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

cs. 84. n 36. ita n convenit uteq Explicare legem Ecclesiasticam, nec e illicitum post communionem Exspuere medico intervallo interiecto vaccino si fiat ex necessitate idem Lai: L5. T4. c6. n 23.

Ceterum Eucharistiam sumere a ieiuno licitum e in articulo mortis tamest non violata a vitiis imminet q non vult Expectare alium diem quo ducendus ad supplicium sit feiunus ita Henriq L4. c50. n3. litera D imo in periculo mortis saepeq Eucharistiam sumere licet etiam eodem sit feiunus vel altero statim die et 3tio ita Lai: L5. T4. c6. n 30. Sa v Eucharistia n 2. nec ideo Eucharistia sacta afferri debet ut Egrum feiunantem inveniat (hoc n fieri debet sine gravi necessitate ut Sai: notum afferat venerabile ob reverentiam sancto Sacramento debitam) adeo Egri possunt interea cibum vel medicinam sumere ut hac a tedium commodiq communicent Egri n similiter excipiuntur ab hoc feiunio phili: T4. n 239. Suarez D 68. S 5. pt etiam sacerdos a feiunus celebrare ut post moribundo viaticum praebere ita docet maior, et probabile indicat Suarez D 68. S 1. pt etiam sacerdos a amplius ieiunus adeo post sumptam ablutionem in missa sumere reliquias hostiae decidua etiam maiores ibique non tam in ipso altari sed etiam in sacristia post exutas sacras vestes quando reliquiae illae commode et reservatae asservari n possunt vel plenus sit ita Granadus D 8 n Diana v: coto n 94. quando hostia adhaeret palato vel calici licitum adhibendum e vinum donec deglutiatur ita si vinum prius in stomachum veniat sufficit n initio sui se ieiunium ita Suarez D 68. S 6. phili: T4. n 239. si Eucharistia publice iam delata sit ad aliquem Egrum, is autem deprehendatur a confessario qd longo tempore confessus sit invalide (sive infirmitas eius periculosa sit sive n) et confessio omnium peccatorum pro longum tempus vel f nedum totam absolui a potest, tunc debet Eger actum contritionis Elicere D eoq elicito Eucharistiam sumere dilata confessione et absolutione Sacramentali in aliud tempus vel sequentem diem sic n satis oe scandalum vitabitur ita Diana v: coto n 94 cum Zambrano. 2a de Sacrificio Missae.

Quaestio 4ta.
De Sacrificio Missae

Parochi et Sacellani toties celebrare tenentur quoties eo illorum officium vel consuetudo vel litera fundationis requirunt. si vero aliqs quotidie per se ipsum celebrare tenetur pt quarvis hebdomade diem aliquem vacationis summere quo n celebret ita n fundator intelligi debet salva scilicet honestate et devotione cum difficile sit sacerdoti saeculari quotidie sacrificare. ita Navarreq c 25. n 135. Lai: L5. T5. c3. n 6.

Nec talis sacerdos alium substituere tenetur q pro se celebret. si ~~modo~~ aliud impedim[entum] ~~sacrificandi~~ aliquos celebrandi ~~vel etiam~~ aut morbus quo laborat sit brevis vo- duorum mensium qbq ipsemet celebrare n[on] pt neq alium pro se substituere tenetur neq negligentiam iterum missas compensare q[uia] hoc tempus duorum mensium v.g. ut breve reputatur respectu totius anni vide Dian: v: missae stipendium n. 56. nam neq famulus detrahitur merces quando tempore brevi aegrotans obsequia sua domino praestare n[on] potuit secus e[st] si impedimentum celebrandi duraret longo tempore excipe nisi stipendium sit tenue et alteri sacerdoti in [illegible] ita Navarrus l. 2. c. 2. n. 210.

Ceterum multorum DD opinio e[st] sacerdotes quoscunq ordinarie graviter peccare si n[on] aliquoties in anno id e[st] ter vel quater saltem maioribus festis missam legant nisi legitime sint impediti quomodo Bonacina et Diana p. 2. Tr. 4. Resolutione 19 contrarium sentiat, q[uia] e[rg]o iuxta voluntatem Concilij Trid: tenetur omn[es] sacerdotes ex mandato Ep[iscop]i sub gravi culpa celebrare saltem Dominicis et festis quamvis ab hoc onere excusentur si Ep[iscopu]s nullum mandatum de hac re publicet. Graviter etiam peccaret q[ui] ad sacrum legendum ex iustitia obligatur et tamen illud sine iusta causa diu differt q[uia] magno fructu p[er] hanc negligentiam alterum privat.

de tempore celebrandi missae

Quaestio 5ta.

De

Tempore Celebrandi Missam.

In Germania pt legi sacrum mane hora 4ta etiam in hieme si autem peculiaris et iusta causa urgeat praesertim in aestate pt incipi sacrum hora 3tia ita ad initium aurorae finiatur vel media circa durat a aurora p[er] sesqui horam circiter ante solis radios micantes ita [illegible]: l. 6to. n. 111. Lai: L. 5. T. 4. c. 4. n. 1. Ex privilegio autem absq[ue] hac causa vel ex necessitate possunt idem facere sacerdotes religiosi ex quo infert Suarez Thomo 3. D. 80. S. 4. eos q[ui] habent privilegium p[er] horam ante diem Celebrandi posse p[er] tres horas ante solis ortum celebrare vide Dianam p. 2. T. 4 Resol: 33. similiter missa usq[ue] ad meridiem id e[st] usq[ue] ad horam duodecimam licet tamen ob iustam causam ultra hoc tempus missam extendere v.g.: ob supplicationem vel concionem publicam ultra meridiem protractam, ob famulos principis vel q[uia] sacerdos die festo [illegible] fuit impeditus quo casu etiam integra hora post meridiem potest licere missam inchoare docet Laiman Vasquez et alij imo Navarrus c. 25. n. 87. et praepositus docent licere sacerdoti [illegible]

etiam absq privilegio usq ad horam tertiā vespertinā qa Cl[illegible] hac
hora dicta (quae aut etiam quidem bta) convitenge sed hac sententia
ut nimis probabilis et nimis laxa tenenda n̄ e. Ceterū licitū quovis
die celebrare missam uno die pareceuer Excepto iuxta capitulū sabato
de consecratione D[ictio]: 3. quavis hoc ipso licitū sit laicis cumunicare die
ciuis, die ciuis autem et sabato hepbomade sanctae solet unū sacrū
publice celebrare quavis privatim vel etiam in templo sine magno concursu
poss etiam quavis sacerdos Celebrare ex consuetudine et recte advertit
Suarez Thorstio D 80. S: 2. in die nativitatis Chri licet sacerdotis tria
sacra etiam simul seu continuatq unū post alterū legendo sive noctu
sive de die vel etiam unū tm̄ dicere possunt ex tribus sacris qd volet quavis
decentius et consultius sit oēs tres missas legere eisq interpellatis vicibus
primū media nocte, alterum sub auroram, tertium die iam lucescente
vide Dian: p. 2. T. 4. Res: 39. et verbo celebrare missā n. 4. qd pt
etiam sacerdos quoties semel in die qu semel celebrare cū licentia
sed tam usq tm̄ casus e in [illegible] quo plures legunt missa eodem
die ab uno eodemq sacerdote quando scilicet sacerdos aliq habet
plures parochias in quibus omnibus celebrare eum oportet vide Quando
Dianā v: Celebrare n. 5. pt etiam sacerdos ex causa rationabili (v: g:
quando princeps repente advenit) si nondum consecravit, missam
de novo incipere sic n̄ n̄ duae missae dicuntur sed tm̄ una vide
phil: T. 5. n. 9 et 10. q: 6. de loco Celebrandi missam.

Quaestio 6ta

De

Loco Celebrandi Missam.

Ordinarie n̄ pt missa licite celebrari nisi in Ecclia Consecrata vel Benedicta
iuxta capitulum missarum de consecratione D. i. placuit D 91. S 3.
quamvis Dia verbo missam n. 20 existimet n̄ eē mortale peccatū extra Ecclesiam
celebrare secluso scandalo, in necessitate etiam sine licentia celebrari
pt extra Ecclesiam v: g: tempore Belli longe peregrinationis vel si templū
multitudinem hominū capere n̄ possit ita phil: T. 5. n. 116. item plerique religiosi
ex privilegio Celebrare possunt n̄ tm̄ in oratorijs suis privatis sed quocunq
loco honesto sup altari portatili ibiq libere et licite quoties cunq volunt
nec e sublatum hoc privilegiū a Tridentin: ut aliq putant Vide
Rodriguez Thomo j. Regularium Quaestionū 2. 3. Arto 6.

repositum hic numero 151. Attendi autem debet in bulla privilegij concessi an privilegium concessum dirigatur ad personas religiosas vel ad locum religiosorum si dirigatur ad personas tunc soli religiosi gaudent illo privilegio non autem alij Sacerdotes non religiosi si vero dirigatur ad locum tunc per sacerdotes etiam non regulares in tali loco celebrare possunt. ita Diana p. 4. T. 4. Res: 166.

Porro in Ecclia violata seu polluta nemini missam celebrare licet nisi ex licentia Epi cum iusta causa ita Philip: T. 5. n. 117. Lai: L. 5. T. 5. c. 5. n. 5. nullus autem locus pollui potest seu capax est violationis nisi sit ab Epo consecratus unde oratoria privata violari non possunt etiamsi ibi missae dicantur ita Conine. q. 83. n. 236. violari autem seu pollui Ecclesiam nihil aliud est quam prohiberi ibi divina celebrari propter indignitatem criminis in ea commissi.

Ceterum ut templum aliquod seu Ecclia censeatur polluta seu violata requiritur publica notitia evidens vel certa criminis in ea commissi et si quis sacerdos antequam res fiat nota in ea celebret (licet male etiam si celebret) non erit opus amplius ulla reconciliatione censetur enim sufficienter reconciliata per ipsum missae sacrificium in ea celebratum et Deo oblatum ita Saa v: Ecclia n. 16. Conine q. 83. n. 230. imo contra Joannem de la Cerna (cuius sententiam probabilem iudicat Suarez Thomo 3tio D. 81. S. 3.) post concilium Tridentinum non sufficit ulla notitia publica nisi per iudicis sententiam denuntiatum sit Ecclesiam esse pollutam seu violatam hinc si violata Ecclia sum celebratur sacrum non est cessandum a missa nec Ecclia violata censetur etiamsi in ea fundatur sanguis aut semen humanum si fiat occulte et per notitiam publicam non nondum sciretur. ita Suarez Thomo 3. D. 88. c. 3. n. 6. Lessius L. 4. c. 3. n. 86. Diana p. 1. T. 7. Res: 26. Si autem Ecclia vel Cemiterium sint tantum benedicta non consecrata ab Epo tunc si violentur possunt absque licentia reconciliari a simplici sacerdote cum aqua benedicta communi ita Azori: L. 9. c. 27. n. 6. Lessius L. 4. c. 3. n. 86. Diana v: Ecclia n. 3. Si vero sint consecrata tum ab ipso Epo reconciliari debent cum aqua ab eodem benedicta nisi velit Epus hanc potestatem committere simplici sacerdoti uti potest facere teste Avila p. 5. D. 7. dubio 3. ... Saa v: Ecclia n. 20. et si Cemeterium sit tantum accessorie violatum cum Ecclesia sua tunc hoc ipso reconciliatum erit si Ecclia eius reconcilietur adeoque non longius erit speciali reconciliatione pro Cemiterio ita Lai: L. 5. T. 5. C. 5. n. 11.

Porro quatuor modis in iure expressis pollui censetur Ecclia vel Cemiterium. — H. 1.
Primo per commissum in ea homicidium mortaliter malum seu iniuriosum saltem immunitati Ecclie quale v. g. est illud quod alias iniustum est hoc per sententiam

Judicis condemnati nisi forte reipublicæ perturbator aliter capi non posset nisi in Ecclesia ipsum trucidando, tale autem homicidium non est quod fit casu vel ab amente in Ecclesia nec illud quod fit pro necessaria sui defensione nec illud denique cuius causa data est extra Ecclesiam neque si vulnus lethale inflictum occiso intra Ecclesiam tunc non eam censetur violata tamen etsi postea vulneratus moriatur extra Ecclesiam.

Secundo violatur templum per mortalem notabilem effusionem proprii vel alterius sanguinis aut seminis causatam vel factam in ipso templo unde non violatur si paucula guttæ fundantur quia non est effusio notabilis neque si ex percussione vel fulmine levi v.g. naribus in rixa puerorum etiamsi per accidens copiosus inde sanguis emanet aut si fiat ex vena sectione per Chirurgum. sed neque actus coniugalis violet Ecclesiam quando ita fit a coniugibus ut excusetur a peccato et sacrilegio eodem modo nec fornicatio facta ab amente nec denique pollutio in voluntaria aut inculpata Ecclesiam violare censetur.

Tertio violatur templum per sepulturam hominis excommunicati non tollerati vel infidelis etiam infantis non Baptizati, nomine tamen infidelis non comprehenditur hoc loco Hæreticus ut docet Lugo et alij.

Quarto denique violatur templum per destructionem eius ex toto vel maiore parte non tamen violatur si solum tectum destruatur vel si successive per modicas partes destruatur et reficiatur neque etiam violatur vel per desolationem per exercitum hosticum neque per sportitias hominum aut animalium illis stabulantium quamvis decor sit et passis debeat ut per episcopum vel saltem per sacerdotem cum aliqua ceremonia reconcilietur quod in simili casu intelligi etiam debet de altari. ita Lai: L. 5. t. 5. c. 5.

Cæterum si ea crimina quæ alioquin violant templum non committantur in ipso templo sed in turri, in sacristia aut alijs cubiculis templo adhærentibus non violatur templum ut docet Sanchez L. 9. D. n. 86. neque tunc violatur templum si in templo tactus turpes aut aspectus aut turpia verba exerceantur sine pollutione aut copula carnali ita Con: D. n. 22. Ratio est quia ita in iure non exprimuntur inter crimina Ecclesiæ violentia quæ ad continendi non debent utpote in re odiosa peculiariter amittit Ecclesia consecrata suam consecrationem (dico consecrata) quia Ecclesia benedicta non amittit benedictionem suam quando eius parietes vel omnes vel maior ex parte simul destruuntur secus est si paulatim vel per partes tamen destruatur vel integris parietibus tectum tamen et omnia opera lignea comburantur ita habet communis de consecratione Ecclesiæ. Ratio est quia consecratio adhæret potissimum parietibus benedictio autem adhæret ubi ipso solo quod non potest tolli multo magis violatur Ecclesia per consecrationem novam, ita Laij Loco citato.

Quaestio 7tima.
De Altari

Desinit altare esse consecratum quando ita frangitur lapis super quem consecrantur
hostia et calix ut nulla pars amplius aptabilis sit sustinendo calici et hostiae.
Secus est si quatuor extremitates tantum sive crenae altaris frangantur, quia totus lapis
non tantum cornua consecrantur ab Episcopo: ita Layman. d. 5. Tit. 16. c. 5.
Desinit item consecratio si lapis amoveatur a structura vel a columnis.
Secus est si una cum structura amoveri potest, altare portabile non amittit consecrationem
si a ligno cui insertum est dissolvatur ita Sanchez, probabiliter etiam est lapidem non consecratum addito
consecrato non fieri consecratum ut advertit Layman. l. c. quod tamen locum habet in liquoribus et illis
artificialibus quorum partes seorsim ratione et applicatione totius quasi retinent qualia sunt etiam
calix, sed at si partes ut lapides non obstat omne sacrum esse aliquod non obstet etiam altare
simplici mappa vel una duplicata quamvis hae mappae non necessario benedici debeant possunt
tamen Parochi benedicere sicut ut docet Suarez D. 81. s. 6. — porro peccant graviter ij parochi
vel sacerdotes qui corporalia aut purificatoria valde immunda adhibent ita Sanchez. verbo
sacra n. 505. manent autem omnia ista palla scilicet corporalia purificatoria conse=
crata quamdiu ad usum sacrum apta sunt, nec sunt iterum benedicenda post lotionem
iuxta capitulo de consecratione distinctione 5. 31 D. 4 ultima. punctorum 9.
n. 23. lavantur debite a subdiacono vel a clerico qui habet potestatem lavandi
et lotio in sacrarium proiciatur iuxta capitulo nona de consecratione distinctione 5.
postea accurateque lavari possunt a foemina aqua etiam reddi possunt.

Quaestio 8va.
De Vasis Sacris

Calix et patena debent esse ex auro vel argento non autem ex
plumbo aurichalcho cupro vel alio metallo ita Covar. l. 83. n. 242.
debent esse consecrata ab Episcopo iterum tamen sufficit semel in istis vasis conse=
cratum esse probatum sive sit bona fide ita castro pallao de legibus l. 2.
D. penultima et ultimo. Diana v: vasa sacra sicut etiam consecratio
horum vasorum committi simplici sacerdoti non quidem ab Episcopo sed a Papa
quia res est ordinis Episcopalis non tantum iurisdictionis Sa. v. calix n. 3.
Porro pixis Eucharistica seu Lunula cui inseritur hostia sacra.
non necessario consecrata esse debet et potest fieri ex viliori materia quam sit argentum.
— Ceterum sacra vasa in quibus consecrantur mysteria Christi tunc censentur
amittere consecrationem suam quando ita franguntur ut sint inepta ad sacrum
usum non autem si per tantum amoveantur accata vel cuppa si per est tornatalis
quia in tornatili calice consecratur sola cuppa Sa. v: calix, neque amittitur
consecratio horum vasorum si de novo inaurentur ab opifice ut docet Gene
Valer. l. citata n. 2. 6. neque etiam amittitur consecratio sacrorum
vasorum per aliquid ictus a fabro cit. nisi fiat nec si ad usus profanos adhi=
beantur vel immunditijs conspurcentur ita Bonac. D. 4. ultima. H. 2.
puncto 9. n. 15. l. 9. de Vestibus sacris.

Quæstio 9na.
De
Vestibus Sacris.

Perdentur vestes hoc ipso esse benedicta si semel in iis Celebraverit sacerdos ita Castropalao de cæteris L. 2. D. penultima. et ultimo. amittunt benedictionem quando inepta fiunt ad usum possunt tamen refici antequam fiant ineptæ sic Alba &c: fit inutilis et Consecrationem suam amittit si manica ponitur alia separatim. Cingulum necessario benedici debet ut docet Sa verbo missa n. 10. in magna vel etiam communi necessitate (ut si frequens populus non possit sine scandalo vel murmure dimitti) potest missam Celebrare sacerdos sine una vel altera veste ut sine stola vel Manipulo vide Lai: L. 5. Tra: 5. c. 6. n. 17. Suarez D. 82. 83. Thomo 3. vestes ruptas et iam non utiles ad usum sacrum aliaque similia adhibere ad usus profanos nullum vel leve tamen peccatum erit ita Castropalao Thomo 2. Tra. 8. D. 3. n. 25. ratio est quia benedictio iam abiit per laceratationem talium vestium et nulla est irreverentia tales vestes ad usum profanum adhibere et melius est ut eas comburere vide Dian: par 5. Tra. 13. Reso: 76. Hinc illa quæ sunt ex argento vel auro Elaborata possunt in necessitate vendi et prius confracta in usus etiam profanos converti nec est contrarium canonibus sacris (ait Suarez D. 81. 88.) in vestibus benedictis sepelire sacerdotes usus etiam debet ut sine causa non tangant vasa sacra corporalia purificatoria Etc: vide Conine. L. 83. n. 279. solus tamen docet laicum ea vasa tangentem nullum aut leve tamen peccatum comittere eadem autem vasa tangere et vestes antequam ad usum sacrum adhibeantur vel post lociorem non est peccatum teste eodem Conine Loco citato. nec est amplius prohibitum tangere arcam Dei. Reliquias illarum tecis includere ita Lai: L. 5. T. 5. c. 8. n. 3. item excommunicatio Gregorii XIII lata in eos qui agnos Dei pingunt vel coloribus illuminant non est recepta ignoratur extra Romam teste Philiutio et Lai: Lo: Ci: n. 39. Denique ex devotione solum non ex obligatione recitantur preces quædam ex Rubrica missalis cum sacerdos vestes sacras induit et exuit de quare vide Henriq: L. 9. c. 24 ad finem. et Bonac: D. 4. L. ultima. punc. n. 31.

Quæstio 10ma.
De
Corrigendis defectibus in Missa Commissis.

Quando sacerdos notat in sumptione aquam esse infusam Loco vini melius est aquam cum parva hostia ei immersa omnino deglutire quia forsan esse

Deinde Levitius vino infuso iterum consecrare repetitis solum verbis Essentialibus ad Consecrationem requisitis ita Hei: Dolg et alij, vide etiam Dian: pa 2. Tra: 14. Reso: 70. Error autem quo ad accidentalia praesertim si Celebrans aliquantulum progressus sit in missa ordinarie supplendus non est nisi talis Error facile corrigi possit. ita Bo: D 4. q ultima. punct. n 36. Coninc Suarez et Alij.

Si Hostia per incuria cadat in tapedem vel alias preciosas vestes non sunt comburendae sed ad piores usus adhibendae, quae enim dicuntur in missali de corrigendis defectibus (sicut pleraque alia) sunt tantum instructiones doctrinales non per modum praecepti sed Consilij aut devotionis ita Coninc et Alij apud Dianam parte 2da Tra: 14. Reso: 70. Si dubitetur de parvis hostijs an Consecratae sint, debent sub Conditione (id est si non sint Consecratae) consecrari a sacerdote sequentae ita Suarez. Heinri: Bonazi: Dq. ultima. puncto 10. n 12.

Tractatus
De Virtute Religionis
§ Primus
De Oratione et Horis Canonicis

Religio est virtus quae debitum Cultum Deo tanquam primo rerum omnium principio exhibet iuxta Lessium L 2. c 36. n 2. Actiones huius virtutis circa quas versatur sunt oratio, votum, iuramentum omnes denique opus bonum si fiat propter Dei cultum.

Oratio necessaria est adultis recte medijs ad salutem consequendam nisi breviter vita obiret quia sine hac nempe sine oratione salus optineri non potest cum per hanc obtineri debeant auxilia per superandis tentationes vincendis cum juxta Math 17. petite et accipietis scilicet gratiam et auxilium Divinum alias non accepturi ita Suarez Thomo 2do. de religione L 3. de oratione. et S: Augustinus L 2. — H. 3.